

ΝΟΥΜΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 13 του Τριμήνου 1906 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 209

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΦΥΛΛΟ:

- ΔΑΝΤΗΣ. Καθατήριο — Άσμα πρώτο (μετάφρ. Παύλου Αρτέμη).
- ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ. 'Ο «Παιολόγος» του Κόιντου 701 της Έθν. Βιβλιοθήκης της Αθήνας.
- ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ. Άδελφός στον πόνο.
- ΤΙΜ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ. Οι πατριώτες στο θέατρο.
- ΤΑΝΤΑΛΟΣ. Ένας γάμος μιλιοστός.
- ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ. Από τη ζωή του Διωνίου.
- Α. Π. 'Ως πότε;
- ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟΣ. 'Αλεξανδρινά ρούμματα.
- Α. ΣΙΓΑΝΟΣ. Θεατρικά. Νέα έργα (το θέατρο του Μακεδόνου — ο Πυρρίστικος).
- Δ. ΠΟΥΛΑΚΗΣ. Το όνομα αΓάθος.
- ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Γ. Στεφανής. Ζ. Ν. Σπ. Ρίγγας. Ν. Καρβούνης.
- Δ. Η. Τ. Φαινόμενα και πράγματα (Βούλγαροι και Αμερικανίτες — 'Ο λαός μας — Πού είναι ο Βούλγαρος; — Φοροδοιοφιλανθρωπικά — Σοβαρή κήρυξη! — 'Εκκλήση... προς τους κεκοιμημένους προγόνους).
- Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — ΒΑΡΒΑΡΟΠАЗΑΡΟ — ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΦΟΝΟΠАЗΑΡΟ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

ΟΙ ΠΑΤΡΙΩΤΕΣ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Ήθελα να ήμουν Χασεκής σε τούτο τον τόπο. Νά τί μας χρειάζεται. Ένας Χασεκής. Βάζω με το νοῦ μου πὸς εἶμαι ἐγώ. Καὶ βρίσκω ἀμέτως τὴ διόρθωση τῶν «κακῶς κειμένων». Καὶ πρῶτο-πρῶτο κακῶς κείμενον βλέπω τὸν Τύπο. Τὸς δημοσιογράφους. Τὸν ἐαυτὸ μου. Τί κάνουμε ἐμεῖς; Τί φταιάνουμε; Τί διορθώνουμε; Ποιὰ εἶνε ἡ ἀποστολὴ μας; Νὰ μορφώσουμε τὸ λαὸ βέβαια. Νὰ ἀναπτύξουμε τὴν ψυχὴ του, νὰ τὴν ποτίσουμε με ἰδέες ἀληθινῆς φιλοπατρίας, τιμῆς, θρησκείας, οἰκογενείας. Τί κάνουμε ἐπάνω σ' αὐτά; Ὅλα τὰ ἀνάποδα. Γιατί; Γιατί εἴμαστε δειλοὶ καὶ γιατί δὲν ἔχουμε μέτα μας κανένα ἄλλο αἰσθημα ἀπὸ τὸν ἐγωισμό. Πὸς νὰ ζήσουμε καλὰ κοιτάμε. Καὶ φοβόμαστε καὶ τὸ ξύλο! Γι' αὐτὸ δὲν πᾶμε ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ λαὸ. Πᾶμε ἀπὸ πίσω, κοιτάμε ἀπὸ μακριὰ σὰν τὰ κοράκια καὶ ὅταν ἐρθῆ ἡ στιγμή πέφτουμε κι' ἐμεῖς στὸ ψοφίμι.

Ψάφιμι σήμερα εἶναι ὁ Ἑλληνικὸς λαός. Ὅλα του τὰ αἰσθηματά εἶναι σάπια, βρώμικα. Ἐμεῖς δὲν κοιτάμε νὰ τὰ γιατρέψουμε. Τὰ δαγκώνουμε. Ἀρέσει στὸ λαὸ νὰ βρίζῃ τὸ βασιλιά; Βρίζουμε κι' ἐμεῖς τὸ βασιλιά. Ὁ Ἰούδας ἐπρόδωσε τὸ Χριστὸ γιὰ τριάντα ἀσημένια. Ἐμεῖς προδίδουμε τὸ βασιλιά γιὰ μιὰ πεντάρα χάλ-

κινη. Δὲν ἐξετάζω τὴν εὐθύνη τοῦ βασιλιά. Λέω γιὰ τὸ σκοπὸ τὸ δικό μας. Ἄν αὐριο ὁ λαὸς τρελλαθῆ ἀπὸ βασιλικὴ ἀγάπη, μᾶς βλέπει ἄλλως μᾶς τί λιβάνι τοῦ καίμε.

Ἄν ἔμουν Χασεκής ἀπὸ ἐμᾶς θὰ ἀρχίζα. Θὰ κρέμαγα στὴν πλάτανο τῆς Κηφισσιᾶς με κληροεικοσι-τριάντα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς Βουλγάρους καὶ οἱ ἄλλοι θὰ ἐδιορθώνοντο.

Κοιτάχτε μας πὸς μιλοῦμε γιὰ τὴ θρησκεία, γιὰ τὴν οἰκογένεια, γιὰ τὴν κοινωνία. Ὅπως ἀρέσει σ' αὐτὸν τὸν κακόμοιρο τὸ λαὸ. Τὸν ἀξιθρήνητο. Τὸν εὐρήκαμε με τὴ ψυχὴ διεστραμμένη ἀπὸ τόσα ἐλαττώματα. Ἄντι νὰ κοιτάξουμε νὰ τὴν ἐξευγενίσουμε, τὴν ἐκπαυνοῦμε! Μὲ τὴν ἀνανδρότερη κολακεία. Πὸς κρύβει μέσα τῆς τὴν ἀπληστία καὶ τὴν ἀσέλγεια τὴν ψυχικὴ. Ἀπὸ αὐτά, ἐκεῖνο πὸς βυβαίνουμε ὡς βδέλλες, εἶναι ἡ φιλοπατρία.

Βρήκαμε αὐτὸν τὸν ἀμοιρο λαὸ νὰ νανουρίζεται, σὰ με χασίς, με λόγια παχειὰ, ψεύτικα, ἔπιμα. Γονατιστοὶ μπροστὰ του σὰν εὐνοῦχοι, τοῦ τραγουδοῦμε ἀτέλειωτα πὸς εἶναι: ὁ εὐγενέστερος, ὁ ἐξυπνότερος, ὁ γενναϊότερος καὶ ὁ δημορφότερος λαὸς τοῦ κόσμου. Ὅτι ἡ φιλοπα-

τρία του δὲν ἔχει δρια. Ὅτι τὸ μεγαλεῖο του δὲ ἔχει τέλος, οὔτε ἀρχή! Τίποτα δὲν πιστεύουμε ἀπ' ἐλα οὐτά. Ἀλλὰ αὐτὰ πληρώνει. Στὴν ἐφημερίδα ἢ στὸ θέατρο. Γιατί σήμερα ἔχουμε προχωρήσει καὶ στὸ θέατρο.

Ἐρχεται ἐκεῖ ὁ χασισωμένος αὐτὸς κακομοίρης καὶ ἀκούει ἀπὸ τὴ σκηνή, ὅτι ἐδιάβασε τὸ πρῶτὸ στὴν ἐφημερίδα. Καὶ βαρεῖ παλαιμάκια. Ἄντι νὰ βαρεῖ τὸ κεφάλι του.

Ἐφρίξα προχθὲς πάλι σὰν ἀκουσα ἕνα θεατρῖνο με σουστανελλες νὰ οὐρλιάζῃ:

— Ἐγὼ εἶμαι ὁ ὀπλαρχηγὸς πὸς ἐτρόμαξαν ὄλοι οἱ Βούλγαροι!

Καὶ οἱ Ρωμιοὶ ἐτρελλάθησαν ἀπὸ ἐνθουσιασμό. Κανείς δὲν εἶπε με τὸ νοῦ του: Βρέ, ποῖοι ἐτρόμαξαν; Ἐχθὲς ἀκόμα μᾶς ἐπετσόκοψαν, γιατί δὲ μᾶς λογαριάζουν ὡς ἔθνος, ἐμᾶς ἀκριβῶς πὸς δὲν κοκινίζουμε ἀπὸ ντροπὴ, ὅταν κοροιδευόμεθα με τόση ἀνάιδεια. Καὶ βέβαια κοροιδευόμεθα. Ποῖς ἀπὸ μᾶς ἐντράπηκε ὅταν ἀκουσε Ἑλληνας μπροστὰ σὲ Ἑλληνας νὰ λένε:

— Ἐμεῖς οἱ Ἑλληνας εἴμαστε παλληκάρια.

Δὲ χτυποῦμε στὰ κρυφά; πολεμοῦμε στῆθος με στῆθος;

Ἦσαν παλληκάρια ἐκεῖνοι πὸς ἐχειροκροτοῦσαν τόσον Ταρταρινισμό; Ἄν ἦσαν, τὸ θέατρο θὰ ἦταν ἄδειο. Θὰ εἴλειπαν ὄλοι στὴ Μακεδονία!.....

Ὁ Χασεκής πὸς εἶχε γνώση θὰ τὸ ἐσυλλογίζετο αὐτὸ καὶ ἀφοῦ θὰ ἐμάζευε ὄλους αὐτοὺς τοὺς πατριώτες συγγραφεῖς, τοὺς Τυρταίους τέτοιου ἀνάνδρου πατριωτισμοῦ, θὰ τοὺς ἐκρεμοῦσε μιὰ χασά; μὰ δὲ θὰ ἔφρινε καὶ τὸ λαὸ χωρὶς ἕνα ὄμοιο παράδειγμα. Θὰ ἐκρεμοῦσε κι' ἀπὸ αὐτοὺς μερικὸς καὶ ἄλλους πολλοὺς θὰ ἐστελνε ἄλλοῦ νὰ δειξουν τὴν παλληκαριά καὶ τὴ φιλοπατρία τους.

Αὐτὰ μὲ ἐρχονται στὸ νοῦ ἀπὸ θέατρο σὲ θέατρο ὅταν πηγαίνω καὶ βλέπω «Βουλγάρους καὶ Μακεδόνες», «Μακεδόνες καὶ Βουλγάρους», «Λύκοι» καὶ «Ἐξώσεις» καὶ «Μακεδονίες» καὶ «Κατοχῆδες» καὶ «Εἰκοσιένα». Ὅλα γεννήματα τοῦ πλεῖο μπικχλικίου ἐμπορίου τῆς φιλοπατρίας, τὴν ὅποιαν πωλοῦμε καὶ ἀγοράζουμε ὡς ἐλιές ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν πατριωτικὴ γάβθα ὅπου ὄλοι χώνουμε τὴ λαίμαργη γλώσσα μας, γιὰ νὰ γλύψουμε κάτι καλὸ γιὰ τὸ στομάχι μας, μέσα στὸ ὅποιο βέβαια δὲν ἐπῆγε νὰ κάτοικηση ἡ φιλοπατρία.

Αὐτοὶ εἴμαστε. Ὅμοιοι καὶ σ' ὄλα τὰ ἄλλα. Τὴν πολιτικὴ. Τὴ διοίκηση. Τὰ γράμματα. Τὴς ἐπιστήμες. Τὴ ζωή. Νὰ διορθωθοῦμε δὲ βλέπω ἄλλο τρόπο ἀπὸ τὴν ἀλήθεια.

Μὰ ἐγέλασα πολὺ σὰν ἐλαμψε αὐτὴ ἡ ἀληθαικὴ στὰ μάτια μου. Πὸς νὰ τὴν εἰπῶ σ' ὄλους; Ποιὰ ἐφημερίδα θὰ ἐπαίρνε τὴς στῆλης τῆς ἐτοῦ-

ὄν ἓνα τους τώρα
ὄν τὸ ἔρθῃ βοηθὸ
᾿ς τὰ φύλλα του μέσα
τὴν ὄρρα νὰ κλείσῃ·
ἔκρηξιμα ᾿ς ὅλα
θα κάμῃ κακό!

Εατρέχει καὶ πάλι
τοῦ κάκου μολλώνει
᾿ς τὸ βλέφαρο τώρα
τὸ ἀνθίζει λαμπρὸ
τὸ δάκρυ κοράλλι,
π' ἀχτίδες ἀπλώνει
ὄν ἥλιος ποὺ λάμπει
᾿ς ὠραῖο οὐρανὸ!

Ἀπλώνει χεράκι
ν' ἀρχίσῃ νὰ κήσῃ!
γιατί μετανοῖνει;
καὶ πάλι θρηνεῖ!
λές ἀγγελο τώρα
ταιριάζει ᾿ς τὴν ὄρη
ἐκεῖ ποὺ νὰ πάρῃ
ζωὴ συμπονεῖ.

Ἀνθόφυλλ' ὠστόσο,
γλυκὸ ὄν τάγερ
τὸ παίρνει μὲ χάρη,
ξεψεύγει ἢ χρυσὸ!
Μὴν κλάις, ζηλέμένο
μικρὸ περιστέρι,
θ' ἀνοιξῆς μὲ μέσα
φερούγια καὶ δύ.

ΣΠ. ΜΕΤΑΣ

ΕΝΑΣ ΓΑΜΟΣ ΜΑΛΛΙΑΡΟΣ

Ἀγαπητὲ Νομᾶ,

Τὴν προπερασμένη βδομάδα ὁ Φωτιάδης ὁ γιατρὸς
καὶ ὁ Ἀλέκος Παπᾶς, κι αὐτὸς γιατρὸς καὶ φαρμακικὸς
δημοτικιστῆς, στείλανε σὲ καμιά ἐκατοπεννηνταριά
συγγενεῖς καὶ στενοὺς φίλους τὸ ἀκόλουθο προσκλητήριο:

«Τὴν Κυριακὴν 23/5 Ἀυγούστου γίνονται οἱ
γαμμοὶ τοῦ ἤκ. Ἀ. Παπᾶ, ἐσωτερικοῦ γιατροῦ
ὠσιὰ νοσοκομεία τοῦ Παρισιοῦ, μὲ τὴν Κα Ἐλένη
ἢ Φωτιάδῃ, κόρη τοῦ γιατροῦ.

Ὁ Κος καὶ ἡ Κα Φωτιάδῃ καθὼς καὶ ὁ
Κος Ἀ. Παπᾶ σὲ παρακαλοῦνε νὰ τοὺς τιμήσῃτε
μὲ τὴν παρουσίᾳ σας.

Ὡς στεφάνωση θά γίνει στὸ μοναστήρι τοῦ Ἀη-
Νικόλα (Πρίγκηπο) ἢ ὠρα 3 μ. μ.

Ἴδιαιτέρο βαπόρι γιὰ τοὺς καλεσμένους θά ἐξοικονομηθῇ ἢ ὠρα 1½ μ. μ. ἀπ' τὸ Γαῖοκᾶ καὶ θά
πιάσει Καντή-μοῖ καὶ Χάλλη.

Μετὰ τὴν τελετὴ ἢ Κυρία

Φωτιάδῃ δέχεται σπῆι της.

Ὁ φίλος μας Σπανοῦδης μάλιστα, ποῦ, σάν
πρακτικὸς δημοσιογράφος, ἀμέσως μωρίστηκε δουλειά,
...μιά καὶ δυὸ τὸ κάθισε στὴν «Πρόδο».

Τὸ πρῶτο δημοτικὸ προσκλητήριον! Φανταζοῦσαι
τὸ σούσουρο καὶ τὴ φασαρία ποὺ γένηκε στὴν Πόλη!
Μεσ' στὰ βαπόρια, μεσ' στὰ σαλόνια καὶ τὰ δημοσιογραφικὰ
γραφεῖα, καὶ στὰ καφενεῖα καὶ τὰ μπακαλικά, γιὰ μιὰ
βδομάδα φείριζε ξεχωριστὰ ἢ ἀλλοῦδοι καὶ ἐπαίρωνε καὶ
ἔδινε τὸ ζήτημα. Ὅσο γιὰ τὸ Φωτιάδῃ, ἔκουσε καὶ
πάλι ὅσα σέρνει ἢ σκούπα καὶ θυμῆθηκε παλιές
μέρες...

Ἄνας σοφὸς γιατρὸς, μὰ πολὺ σοφὸς, δὲ βία σταθερὸς
νὰ μὴν πῆ τὸ λογάκι του σ' ἓνα σοφὸ φύλλο τῆς Πόλης.
Ὁ ἄνθρωπος ἔκανε καὶ τὴ διάγνωση καὶ κατὰ τάξιν τὸ
φαινόμενο στὶς ψυχολαθῆεις. Ἄρπα τὴν, Κύρ-Νομᾶ,
ποῦ θαρρεῖς πὼς δὲν ἔχουμε καὶ στὴν Πόλη σοβαροὺς
ἐπιστήμονες σάν τονε δικό σας τὸ Μιτσαρτσὴ!

Μιά νόστιμη, μὰ πολὺ νόστιμη ρωμιοπούλα, ποῦ
τῆς ἔδωκε ὁ Θεὸς ἓνα χαριτωμένο στοματάκι γιὰ
νὰ χρησιμεύῃ σὲ κάθε ἄλλο παρὰ νὰ καταφρονεῖ
τὴ δημοτικὴ μας, δηλ. τὸ πιὸ μυρωδάτο λουλούδι
ποῦ μποροῦσε ν' ἀνθίσῃ σὲ τέτλια χεῖλια, μούλεγε
πὼς σάν τὴν καλοῦσε ὁ Φωτιάδῃς δὲ θά πῆγαινε
στὸ γάμο!

Ἄνας ἄλλος πάλι, ποῦ σίγουρα θά εἶχε φάει ἐκεῖνη
τὴ μέρα πιπέρι κόκκινο, ἅμα πῆρε τὸ προσκλητήριον,
χρῆς-χρῆς τόκανε κομματὰ ἀφρισμένο; καὶ ἔτσι...ἔσωσε
καὶ αὐτὸς ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ ἔθνος ἀπ' τοὺς
μαλλιάρους! μπρρ!

Τέλος, κάποιο ξενόγλωσσο φύλλο, περιγράφοντας
τὴ χάρα, χαραχτήρισε τὴν πρόστυχη γλώσσα τοῦ
προσκλητήριον γιὰ παραφωνία μέσα στὴν τὴν
ἔλεγκάντοσιν ποὺ ζετυλίχτηκε στὸ γάμο. Αὐτὸ ἔφτασε,
φαίνεται, καὶ σταυτὰ τοῦ κασάπη ποῦ δίνει κρέας
τοῦ γιατροῦ καὶ πολὺ χολόσκασε ὁ ἐρίφη; Τόσο!
ποῦ πικρὰ παραπονιότανε στὸν ἄνθρωπο τοῦ
γιατροῦ πὼς γένηκε αἰτία νὰ μᾶς μαθαίνουνε

τὴ γλώσσα μας οἱ φραγκοὶ!

Λογικὴ τοῦ κασάπη καὶ λογικὴ τοῦ Μιτσαρτσὴ! Διαλέξτε!

Τέτοια, φίλε μου Νομᾶ, εἶναι τὰ χαλῖα μας
στὴν Πόλη καὶ δὲν πρέπει καὶ πολὺ νὰ παραξενεύουσαι,
γιατί εἶναι φυσικὸ ἄνθρωποι συνειθισμένοι νὰ
καλοῦνται σὲ ρωμαϊκά στεφάνωματα μὲ προσκλητήρια
φραγκζέζικα (τυπωμένα στὸ Παρίσι) νὰ ἐκπνέονται
σὰ δισὺν ἓνα ρωμιὸ νὰ καλῶν ρωμιούς θαρρετὰ
στὴ ρωμαϊκὴ γλώσσα.

Μὰ καὶ τί δὲν εἶπανε! Ὅτι φανταστῆς! Ἐνα
πρᾶξ μονάχα κανεῖς δὲν τόπε. Μιά καρδιά δὲν
ἐνωίωσα νὰ χτυπήσῃ πιὸ δυνατὰ μπρὸς στὸ γεναῖο
φέρισμο ἐνὸς ἀντρός ποῦ εἶδειξε μοναδικὴ παλληκάρια
καὶ θάρρος τῆς γνώμης του (κουτσῆς - στραβῆς,
ἀδιάφορο) μέσα στὴν ξεραστικὴ ἀθαρρεσιὰ ποὺ
χαραχτήριζε ὅλους τοὺς σημερινούς Πολῖτες ἀπὸ πάνω
ἴσια μὲ κάτω.

Ὅλα αὐτὰ δὲ μπόρδισαν τὸ βαποράκι νὰ ξεκινήσῃ
τὴν Κυριακὴν στὶς 23 τοῦ μηνός, ὠρα μισὴ
τάπομεστῆμερο, ἀπ' τὸ γιοφύρι. Ἐγὼ τὸ περιμένα
στὴ Χάλλη, ποῦ περῶ τὸ καλοκαίρι μου. Ἢ ὠρα 3
φτάσαμε στὴν Πρίγκηπο κι ἀφοῦ μπήκαμε ὅλοι,
οἱ ἐπιβάτες σὲ καμιά εἰκοσαριά ἀμαξία, τραβήξαμε
κατὰ τὸ μοναστήρι τοῦ Ἀη Νικόλα ποῦ βρίσκεται
στὴ ρομαντικώτερη μεριὰ τοῦ νησιοῦ.

Ἐκεῖ στὴ παστρικόουτσικῃ καὶ λαμπερῇ ἐκκλησίᾳ
ὁ Πάτερ Μητροφάνης - ἓνας ἀπ' τοὺς ὠραιότερους
τύπους ρωμιῶν παπᾶ-εὐλόγησε τὰ δυὸ χαριτωμένα
παιδιά, σφραγίζοντας μὲ τὴ χριστιανικὴ γλυκύτητα
τὸ συνόλαιον ποῦχανε ἀπ' τὰ πρῖν ὑπογράψει οἱ
χρυσές καρδιές τους. Κουμπάρος εἶτανε ὁ
γιατρός ὁ Ζαμπάκος πκας, ἔξοχος ἄντρας καθὼς
θὰ ξέρης, ποῦ χάρισε καὶ αὐτὸς ἐκεῖ μέσα στὴν
ἕσση καὶ δροσιὰ τὴ λαμπρὴ τῆς ἀληθινῆς ἄρχον-
τίας του.

Ἢ πρώτη ματιὰ στὴν ἐκκλησίᾳ μούδωκε τὴν ἐντύπωση
πὼς γιορταζάμε καποὶα ἀρχαῖα γιορτῆ τῆς Ὁμορφιάς.
Λές καὶ εἶχε μαζωχτῆ ἐκεῖ πέρα ὅτι πιὸ
διαλεγμένο, χαριτωμένο καὶ δροσερό μπόρεις
νὰ βρῆς, ἀρχίζοντας ἀπ' τὴ νύφη π' ἀνθίζε
σὰ λευκὴ ἀμυγδαλιὰ σὲ κάποια ἐνοῖξη ἀγάπης
καὶ ἀναπαύοντας τὸ ματι ἐπὶ μικρότερη κέρη
τοῦ γιατροῦ, ζουτανὴ Καρυκτιδα, καθὼς ἐπιτυχημένα
τόπε μιὰ φορὰ ἓνας φραγκόπαπας. Κι ἔταν, ἀφοῦ
τέλειωσε τὸ στεφάνωμα, ξεκινήσαμε πάλι μὲ τὰ
μαξία

ΔΑΝΤΗ

ΚΑΘΑΡΤΗΡΙΟ

Ἄσμα πρῶτο.

Σὲ πέλαγο ἠαυχώτερο γιὰ ν' ἀρμενίσῃ τώρα.
Τοῦ νοῦ τὸ παραβάκι μου παννίκια ξεδιπλώνει,
Ἀφίνοντας ὀπίσω του τὸσ' ἄγρια ἀνεμοζάλη.
Καὶ τῶρα γιὰ τὴ δεύτερο βασιλεία θεὸ νὰ ψάλω,
Καὶ ποῦ τ' ἀνθρώπου ἢ ψυχῆ σὰ καθαρὸν δοσμένη.
Γιὰ ν' ἀνεβῇ ἔξω γίνεται ἐτῶν οὐρανῶν τοὺς τόπους.
Ὡ θείες Μοῦσαι, τώρα ἐδῶ ἐλθε ν' ἀναστήσατε,
τὴ νεκρωμένη πόλησι γιὰ ἓνα πιστό σας λάτρῃ,
Καὶ σὺ λίγο ψηλότερα φερούγητε, Καλλιόπη,
Τ' ἄσμα μου ἐντροφεύοντας μὲ τὸν ἤχον ἐκείνο.
Ποῦ τὸσον ἐπιστῆρας τις ἀμοιβες τις Κίσσης;
Ὡς ποῦ τῆς περφηάντας σου νὰ μὴ θαρροῦν
συχώριον.
Χρῶμα τ' ἀνατόλιτικόν γλυκύτερο ζαφείρου,
Ποῦ χύνονταν ἐπὶ τὴν ἐσπέρην θωριά καθαροτάτου
Ὀρίζοντα καὶ ἐκλείδανε μέσα στὸν πρῶτο κύκλο,

Τὸ πολυγαπημένο μου τὰ μάτια μου ξανσίδαν,
Ἀμέσως σάν ἀπ' τὴ νεκρὴ τὴν αὐρὰ δὲσ βγήκα
Ὁποῦ μοῦ καταπίκρανε καὶ μάτια μου καὶ στήθια.
Τ' ἀστὲρι τὸ γλυκοχέλιο ὅπου καλεῖ σ' ἀγάπη
Ἐκανε νὰ γλυκογεῖ ἢ ἀνατολὴ ἄκρη σ' ἄκρη.
Καὶ ἔχρηζε γέρω του ἀπ' τὸ φῶς τὰ φάρια π' ἀκλουθοῦνε.
Καὶ γύρισα τότες δεξιά καὶ κοίταξα στὸν ἄλλο
Τὸν πόλο καὶ ἐκεῖ τέσσαρα ἐξνοῖξα ἄλλα ἀστέρια
Π' ἄλλος ἀπ' τοὺς πρωτόπλαστους δὲν τᾶχει ὅθι ποτέ του.
Καὶ ἔχαίρονταν ὡς καὶ ὁ οὐρανὸς σ' ἀχτιδοδόλιμά τους,
Ὡ, τοῦ Βορῆ παντέρμη καὶ χροσιμένη χώρα,
Ἄρπ' τέτλια ἄττρα νὰ χάρῃς δὲν ἔλαδες τὴ χάρη!
Μ' ἀμέσως μόλις ἔπαψα κοιτάζοντας ἐκεῖνα
Κ' ἔστρεψα λίγο γιὰ νὰ ἰδῶ κατὰ τὸν ἄλλο πόλο,
Ἐκεῖ ὅπου τ' Ἀμαξὶ πᾶ δὲν ἐφαίνονταν ἄλλο.
Κοντὰ μου παρατήρησα ἓνα μονέχο γέρο,
Ποῦ ἢ ὄψη του σ' ἀνάγκαιζε σὲ τόσο μέγα σέβας
Ὁποῦ καὶ στὸν πατέρα γιὸς περισσότερο δὲ θᾶξ.
Μακοιά τὰ γένια του ἦσαν, ἄσπρες γιοματὰ τρίχες.
Κ' ἐμοιάζανε στὸ χρῶμα τους μὲ τὰ φάρια μαλλιὰ του,
Ποῦ ὡς στὰ στήθη ἔρχονταν τις δύο τους πλεξίτες.
Τὰ φῶτα ὅπου τὰ τέσσαρα τὰ ἱερὰ τ' ἀστέρια
Μὲ λάμπῃν ἐστολίζανε τὸ πρόσπε τοῦ τόση,
Ὅταν ποῦ ἐγὼ τὸν ἐβλεπα σάν ἓναν ἥλιο μπρὸς μου.
Ποιοὶ εἶστε σεῖς ποῦ ἀντίδρομα σὲ σκοτεινὸ ποτάμι
Τραβώντας ἐξέρφγατε τὴν ἀσώστη σκλαβιά σας;
Ἐρώτησε, τὸ φτέρωμα τὸ σέβαστό κουνάνας:
Ποιὸς εἶστε σεῖς ποῦ ἀντίδρομα σὲ σκοτεινὸ ποτάμι
Ἐρώτησε, τὸ φτέρωμα τὸ σέβαστό κουνάνας:

Ποῦ χύνει πάντα καταχνιὰ ἐπὶ λαγκαδιὰ τοῦ Ἀδῃ;
Ἐποῦ λοιπὸν ἐχάλασαν οἱ νόμοι τῆς ἀβύσσου
Ἢ ἄλλη τῶρα ἀπόφαση στὸν οὐρανὸ ἐπῆραν
Ποῦ στὶς σηλαῖς μου νᾶργεστε τολμᾶτε κολασμένοι;
Σύνωρα τότες βιαστικὰ μ' ἀρπάζει ὁ ὀδηγός μου
Μὲ λόγια, μὲ νοήματα καὶ μὲ χρονομῆες
Νὰ βαθυγίσρω κανοντας γόνα μαζὶ καὶ βλέμμα.
Καὶ τ' ἀποκραίνε' εἶπαι: Αὐτόθαλα δὲν ἦρα
Γυναῖκα ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς κατέβηκε νὰ γίνω
Παρακαλώντας συντροφίᾳ καὶ βοηθὸς σὲ τοῦτον.
Μ' ἀφοῦ περισσότερο ἀγαπᾶς ἀπὸ τ' ἐμὲ ν' ἀκούσης
Καὶ γιὰ τὴ θέση μας γυμνὴ νὰ μάθῃς τὴν ἀλήθεια,
Ἐνώστια δὲ δύναται καὶ ἢ ἕλεσσύ μου νᾶνε.
Αὐτὸς ποτέ του τὴ στερνὴ βραδιά δὲν ἰδὲ ἀκόμα,
Μὰ μὲ τὴν τρέλλι ἐζύγωσε τόσο κοντὰ σ' αὐτὴ
Ποῦ λίγος τοῦμεινε καιρὸς ἀκόμα νὰ ταυθῆθῃ.
Καὶ καθὼς εἶπα, ἐτάληκα τότες ἐγὼ σ' αὐτὸνε,
Νὰ τὴν γλυτώσω καὶ ἄλλους δὲν ἤρα νὰ τραθῆθῃ
Ἀρμό σ' αὐτὸν ποῦ μὲ θαρρεῖς καὶ σὺ ν' ἀκολουθάω.
Τ' ἀμέτρητα ὅλα τοῦδεῖξα τὰ κολασμένα πλήθια
Καὶ τις ψυχές ἔχω σκοπὸ γιὰ νὰ τοῦ δειξῶ τώρα
Τις ἄλλες ποῦ ἐκπνέονται πιστὲς σὲ τοὺς ἄριστους σου.
Τὸ πὼς ἐγὼ τὸν ἔβλεπα θάταν μακρῆς ὁ λόγος.
Ἐνωίωσα νᾶρθῃ ἀπὸ ψηλά μιὰ δόνηση βοηθώντας
Νὰ τότε φέρω νὰ σὲ ἰδῇ μαζὶ καὶ νὰ σ' ἀκούσῃ.
Καὶ τῶρα καλοδέξου τον σάν ἐφέτα' ἔδω πᾶρα.
Γυρῶ ζητώντας λυτεριὰ ποῦ πόση γλυκὴν ἔχει
Ἐκαίνος ξέρει ποῦ γι' αὐτὴν μὴδὲ ζώη ἄνοιξαι.
Καὶ σὺ τὸ ξέρεις ποῦ πικρὸν γι' αὐτὴνε στὴν Ἔσση.

Ο «ΠΟΥΛΟΛΟΓΟΣ»

ΤΟΥ ΚΩΝΤΙΚΑ 701 ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Καθώς βέβαια θα ξέρουμε πολλοί από τους αναγνώστες του «Νουμά» ο «ΠΟΥΛΟΛΟΓΟΣ» είναι επίσημο μεσαιωνικό κείμενο, γραμμένο στη δημοτική μας γλώσσα και τυπωμένο για πρώτη φορά από τη μακαρίτη 'Ελληνιστή Γουλιέλμο Wagner (1). Για το κείμενο αυτό αρκετά και καλά λόγια βρίσκει κανείς πράχεις στην 'Ιστορία της Βυζαντινής Λογοτεχνίας του κ. Κρουμπάχερ, που αναφέρει κι όλες σχεδόν τις προηγούμενες εργασίες τις σχετικές με το κείμενο αυτό (2).

Ο κ. Κρουμπάχερ κίνοντας λόγο για τον Πουλολόγο αναφέρει ανάμεσα στ'άλλα ότι περιέχεται και στον κώδικα 701 της 'Εθνικής Βιβλιοθήκης της 'Αθήνας. Μά την υπόθεσή του αυτή την αναφέρει με μεγάλη και δικαιολογημένη επιφύλαξη, αφού δε στηριζόταν σε τίποτες άλλο διδόμενα παρά μόνο στη λιγύλογη σημείωση του μακαρίτη Σακκελίωνα, που περιγράφοντας τον κώδικα 701 της 'Εθνικής Βιβλιοθήκης της 'Αθήνας αναφέρει ότι εζόν από τ'άλλα κείμενα περιέχεται σε δ'αυτον και «Λόγος του 'Ιγνηλάτου περί των πουλιών (... διά στίχων πολιτικών εν φύλλοις 18), έχων και απεικονίσματα των διαφόρων πτηνών, αλλά βενκυσουργήματα (3)». Μά ο μακαρίτης ο Σακκελίωνας στον Κατάλογον των χειρογράφων της 'Εθνικής Βιβλιοθήκης της 'Ελλάδος με τ'α λιγυστά λόγια του αυτά δε μ'ας ξεδικλύνει μ'τίδε μ'ας δια φωτίζει βέβαια —καθώς ίσως ήταν χείρος του — ποιός είναι αυτός ο «Λόγος του 'Ιγνηλάτου περί των πουλιών». Μά κι η απλή αναγραφή του τίτλου του κειμένου ήταν ικανή να οδηγήσει τον κ. Κρουμπάχερ στην υπόθεσή του αυτή, που δε στάθηκε καθόλου άστοχη, καθώς βεβαιώθηκα πέρα για πέρα με την προσεχτι-

- 1) C. Wagner: Carmina graeca medii aevi. Lipsiae 1874, σελ. 179 κ. ε.
- 2) Κρουμπάχερ: 'Ιστορία της Βυζαντινής Λογοτεχνίας. Μετάφραση Γ. Σωτηριάδη (στη Βιβλιοθήκη Μαρσαλή). Τόμ. Γ' 'Εν 'Αθήναις 1900, σελ. 189 κ. ε.
- 3) 'Ιωάννου και 'Αλκιδιάδου Σακκελίωνος: Κατάλογος των χειρογράφων της 'Εθνικής Βιβλιοθήκης της 'Ελλάδος. 'Αθήνα 1892, σελ. 128.

Κατόπι μη γυρίσετε στο δρόμο τούτο πάλι,
 'Ο ήλιος που ανατέλλει αυτός θέ να σ'α δείξει τώρα
 Πώς στο βουνό πιδ εύκολα άπάνω ν' ανεβήτε.
 Είπόντας τούτα έχ'αθηκα: χωρίς μιλιά έγω τότες
 Σηκώθηκα κ' έρχόμενος σιμά στον δηγή μου
 'Εκάρφωσα τα μάτια μου στο πρόσωπο του άπάνω
 Κ' εκείνος τότες άρχισε. 'Ακλούθα με, παιδί μου.
 Πίσω έλα να γυρίσωμε γιατί ή πλαγιά από δώθε
 Βλέπω που γέρνει κάτω μας στις χαμηλές τις άκρες.
 Τα πρώινά τα σύθαμα τώρα νικουά ή αύγουλα.
 Κ' έφυγαν μπρός της βιαστικά κ' εξανοίξα γ'ω τότες
 Στα μακρινα, τρεμάμενα της θάλασσας τα πλάτια.
 'Επισπατούσάμε μπροστά μέσ' την πλαγιά την έρημη
 Σαν άνθρωπος όπου γυρνά απ' το χαμένο δρόμο
 Και λογαριάζει που ως εκεί περιπίησε του κίκου.
 'Όσο που φτάσαμε ως εκεί όπου δροσια και ήλιος
 Μαζί παλεύουν κ' ή δροσια σε σύσκιο μέρος όντας.
 Χωρίς να ξεδιανέται λίγο χ'αίρωναι μόνο.
 Τα δύο του χέρια δ'άνοιγχα ο δάσκαλος μου τώρα
 'Απ'ίθωσε γλυκά γλυκά στη χορταράκι άπάνω
 Κ' έγω που γυρίζ' από πριν το τί ήθελε να κάμη
 Τα μάγουλα του πρόσφερα τα δακρυοδουτημένα
 Και τότες μου έσκαπασε δλο το χρώμα εκείνο
 Που ή καταχνιά της Κόλασης έτσι μουχε σκεπάσει.
 Και εις το έρμα φτάσαμε κατόπι περιγιάλι
 Η' άνθρωπο δεν είδα ποτέ το κύμα του να σκίση.
 Και να μ'απορήση έπειτα ξοπίσω να γυρίση.
 Και μ' έζωσεν αυτός έδω καθώς ή άλλος ειπε.
 Μα ω θάμα! τίς τίς σαν αυτό τ'ό ταπεινό δέντροκι
 Πούχε διαλέξει όμοιο του βλάστησε άμέσως άλλο.
 Στον ίδιο τόπο από κεί που το είχα ξεριζώσει.
 ΗΛΙΑΣ ΑΡΤΕΜΗΣ

και φτάσαμε στο έξοχικό σπίτι του Φωτιάδη, χύθηκε όλη εκείνη ή νύκτη, σα φρέσκο άνθόνερο, στο χαλοστρωμένο κήπο και σ'άνθοστολίστα σαλόνια του γιατρού και σκόρπισε τέτοιο άραμα π' άνασταίνονταν κάθε μαραμμένη καρδιά.

'Αξέχαστες ώρες! που τις γλύκανε κ' ή καλωσύνη κ' ευγένεια της άρχόντισσας νοικοκερας που είναι ή Φωτιάδαίνα.

'Εκει μπρός σ' ένα πλουσιοπαροχο μπουφέ άπάντησα και μερικους δικους μας. Πρώτα πρώτα το Γιαγκο Παπα, μεγαλύτερο άδερφό του γαμπρού. Γελούσανε και τ'α ρούχα του και καμάρωνε με το δικιο του πως τέτοιο παλληκαρι σαν τον άδερφό του, αυτός μας τ'α κέρδισε στην 'Ιδέα. Στο πλάι του ή Σιώτης ή γιατρος. Χαμογελά μ' αγαθή ποιηρία πως έχει κι αυτός το δαχτυλάκι στη δουλειά. Μά... σούτ!... να ή Φυτίλης! Κάτι σκέφτεται... ίσως την υπόθεση του καινούριου δραματου που έτοιμάζει με τίτλο «Χιωμένο στον άμμο». Ως τόσο, σ'ανα κάτι να γκρεμιά μέσα του... Λές πως, όμπρός στο χαριτωμένο ζευγάρι που βλέπει' άκούει μέσα του κάποια διαμαρτύρηση για τον τίτλο του δραματου και πως μια έσωτερική φωνή του κραίνει: 'Όχι! δεν είναι χτισμένο στον άμμο!

Μά ξαφνου πάει το μάτι μου σε μια γωνιά. Βλέπω το Φωτιάδη μπρός σ' ένα παράθυρο. Μια γυρνά και κοιτάζει τ'α δύο στεφανωμένα παιδια του και μια το βλέμμα του πάει όξω και, λουσμένο σε μιάν άχνοφάντη δροσια, δρασκέλα θάλασσες και βουνά, περνά τον αίσθητό κόσμο και βλέπει κάτι μακρυνό μελλούμενο... σαν κάμποσο μακρυνό... Κοιτάζω κ' έγω τ'ο ταιριαχτό ζευγάρι κι άθελα πάει ο νους μου σε κάποιο μακρυνό θρίαμβο της 'Ιδέας, σε κάποιο ταιριαχτό ζευγάριμα του 'Ελληνικού Νου και της 'Αλήθειας...

Πολύ ζωερό και διασκεδαστικό το γύρισμα με το βαποράκι. Άλλο βαποράκι πάλε ξεχωριστό κατέβασε στην Πόλη τους νιονυφους. 'Εκει μείνανε ίσια με σημερις Τετράδη που πήραν το τραίνο για το Παρίσι, όπου και θα μείνουνε.

Χάλκη, 26[7] 1906.

TANTALOS

Το θάνατο δεν εύρησε, μόν πέταξες το νούμα
 Η' δόλομ'προ μέσ' στην τρανή θά λάμψη την ήμερα.
 'Εμείς δεν έπροσβάλαμε τους νόμους τους αιώνας,
 Γιατί νεκρός δεν ειπ' αυτός μήτ' έμ' όριζει ο Μίνωας
 Μόνα στον κύκλο κατοικιά που της Μορξίας λάμπουν
 Τ' άγνά ματάκια που θαρρείς άκόμα θένοια σου
 Θεία καρδιά να την κρατείς και πάλι για δική σου
 Λοιπόν για την άγάπη της να μ'ας άφήσης κλίνα
 Για να περάσουμε κ' έμεις τ'α έφτά σου τ'α βασιλεια
 Κ' εύγασιστες από σε σε κείνηνη θά φέρω,
 'Αν ίσως να σε μελετούν εκεί κ'ίτω σ' άρσειε.
 Τόσο γλυκό ήταν αυτή φώς και χάρη των ματιών μου
 'Όσο στον άλλο ζούσαμε τον κόσμο, ειπε τότες.
 'Όποτε δες κι αν μου ζήτησε χάρη τις έλαβε όλες.
 Τώρα που μένει άνηπίλευρα απ' το κακό ποτάμι,
 Πιά την καρδιά μου δεν κινεί, γιατί έτσι όριζει ο νόμος,
 Που γέννηε σ'όντας έγω από τον κόσμο θγήκα.
 Μ' αν τούρανού όπως μου λές γυναίκα σ' όδηγάει
 Και σε διατάζει, περιττές οι τότες κολακείες,
 Φτάνει πως με παρακαλεί απ' όνομά της μόνο.
 Σ'ους λοιπόν και φρόντισε τούτον έδω να ζώσης
 Μ' ένα σκινάρι: άφουλο και τή μορφή να νίφης
 'Ός που κανένα λέρωμα σ' αυτήν πιά να μη μείνη.
 Πράπο δεν είναι βέβαια με θαμπωμένη όψη
 Στον υποταχτικό μπροστά για να φανή τον πρώτο,
 Που ειπ' απ' εκείνους κατοικιά που τον Παράδεισο έχουν.
 Τριγύρω το νησάκι αυτό στην άκρη κάτω κάτω
 'Εκεί που πάνω του χτυπά της θάλασσας το κύμα
 Σκινάρι βγάξει στην κορφή του μαλακού του βούρκου.
 Δεντρο που νάχη φύλλωμα ή που κορμό να κάμη
 Άλλο ζώη δεν είκαρεί σ' αυτό το μέρος νάβρη,
 Τί δε λυγίει από τίνχημα του άμμητικού κυλίτου.

και μελέτη του κώδικα και με την τελειωτική ζήτηση του ζητημάτου.

Μερικά χρόνια προύττερον από μένα, στα 1896, μελέτησε τον 'Αθηνιώτικο κώδικα του Πουλολόγου— ή, για να ειπω καλύτερα και σωστότερα, έριξε βλέμματα σε δ'αυτον— ο κ. Ν. Χ. 'Αποστολίδης, ο καθηγητής της ζωολογίας στο 'Εθνικό μας Πανεπιστήμιο. 'Ο κ. 'Αποστολίδης στην 'Επετηρίδα του Παρνασσού (1), κ' έπειτα και σε ξεχωριστό τεύχος, ζανκτύπωσε σύμφωνα με την έκδοση του Wagner το κείμενο του Πουλολόγου και προσπάθησε να καθορίση με τ'α επιστημονικά τους ονόματα τ'α διάφορα πουλιά, που άναφέρονται σε δ'αυτον. Στην αρχή της μελέτης του— που άληθινά σε πολλά σημεία είναι πολύτιμη— σε μια μακρυνά ύποσημείωση μ'ας λέει: τάκόλουθα λόγια που σκετιζοντα με το δικό μας ζήτημα:

«'Η εργασία αυτή [ο επιστημονικός καθορισμός των εν τω «Πουλολόγω» άναφερομένων πτηνών] συνετελέσθη κατά Μάρτιον του 1895 επί τη βάσει του υπό του Wagner δημοσιευθέντος «Πουλολόγου», εβράδυνε δ' ή τύπωσις ένεκα της 'Επετηρίδος του Παρνασσού. 'Αρζαμένης όμως της τυπώσεως, έγένητο μοι γνωστόν υπό του φίλου... κ. Ν. Γ. Πολίτου, ότι και εν τη ήμετέρη 'Εθνική Βιβλιοθήκη υπάρχει χειρόγραφόν τι του Πουλολόγου. Του χειρογράφου τούτου έσπευσα να λάβω γνώσιν, έχουσι δέ τ'α κχτ' αυτό ως εξής: τούτο επιγράφεται «Λόγος του 'Ιγνηλάτου περί των πουλιών»· δεν είναι αντίγραφον του Πουλολόγου, άλλ' άκριδώς ειπείν προσπάθεια προς καθορισμόν των εν εκείνω άναφερομένων πτηνών, δι' εικόνας, και διχ τούτο είναι συντομώτερον εκείνου περιοριζόμενον μόνον εις όλίγους στίχους, κυρίως τους περιλαμβανοντας τους χαρακτήρας των πτηνών. Αί εικόνες, είναι περιττόν να ειπωμεν, ότι είναι άτεχναι, εκτός δε του Ταδ, του 'Αλέκτορος, της Γλαυκός και της Νυκτερίδος, άπχσαι αί λοιπύ ήμοιάζουσι προς άλλήλας και εκ τούτων ούδ'όλωσ δυναμέθα να κατανοήσωμεν τ'α άναφερόμενα πτηνά.

Περιέχει όμως παραλλαχάς τινες γραφής, δι' ών υποθέσεις τινές ήμών διασαφηνίζοντα, άποδεικνύμεναι άληθέστατα: α') αντί Τυκνέας έχει Κυνέας και ούτως ή υπόθεση, ην εν τη ύποσημείώσει του στίχου 57 διατυπώσαμεν, βεβαιούται, ύπόθεσις διατυπωθείσα άλλως τε και υπό W. Thompson εν τω Glossary of Greek Birds σ. 104. β') ο στίχος 160 «και το ποτιών ηρόατο ήβρίζεν το περοδίκιν» έχει ούτω και ή νυκτερίδα ηροατο ήβρίζεν το περοδίκιν» εκ τούτου άποδεικνύεται άληθής, ό,τι εν τη ύποσημείώσει του αυτού στίχου ισχυρισθημεν λέγοντας ότι ο αντίγραφους αντί ποτιών έφραπε να γράψη ποτιών και τότε αναγκάως θά ένοείτο ή νυκτερίς.

Μόνον μιάν των παραλλαγών αυτού δεν δύναμεθα να παραδεχθώμεν. Τόν καρκανοτήν [στίχ. 214] μετήλλαξεν εις καρακάξεν και καρακάξαν, Corvus pica L. 'Αλλ' αυτή ούτ' εδωδιδμος, ούτε άποδοσφόνδulos είναι, ούτε γριζοφορεμένη, ούτε την κεφαλήν έχει ψιλήν, ούτε σαρκία έρυθρά επί ταύτης φέρει: ως ή της Μελεαγρίδος, ήτις είναι ο καρκαντζάξ του Πουλολόγου άναμφισήτως.

Κατά τ'α λοιπά το ποίημα του 'Ιγνηλάτου ούδεν περιέχει, όπερ να αναγκάζη ήμ'ας να μεταβάλωμεν γνώμην τινά επί των καθοριζόμενων δια τής εργασίας

- 1) 'Ετος Δ' 'Αθήνα 1896, σελ. 110—137.
- 2) Ν. Χ. 'Αποστολίδου: 'Επιστημονικες καθορισμοί των εν τω «Πουλολόγω» αναφερομένων πτηνών ('Απόσπασμα εκ της 'Επετηρίδος του Φιλολογικου Σουλλόγου Παρνασσου) 'Αθήνα 1896.

ταύτης πτηνών»—Και τὰ λίγα αὐτὰ λόγια, πού ἀκέ-
ρια ξεσηκώνουμε ἔδῳ, εἶναι τὰ μόνα πού δημοσι-
ευστήκανε γιὰ τὸν Πουλολόγο τοῦ Ἀθηνῶτικου κών-
τικα, —μὰ καὶ τὰ λίγα αὐτὰ, καθὼς παρακάτου
πλειότερα κι ἀναλυτικὰ λέμε, δὲν εἶναι πέρα γιὰ
πέρα στοχαστικὰ καὶ καλοστεκούμενα.

Ἐγὼ γιὰ πρώτη φορά μελέτησα τὸν κώντικα
701 τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἀθήνας κατὰ
τὸ ἔτος 1899. Τὸν Πουλολόγο ξεσήκωσα κι ἀπέ-
βαλα στὰ 1901. Σανὰ τὸν ἀκόλουθο χρόνο ἔκανα
πάλι δευτέρα ἀντιβολή καὶ τέλος στὰ 1905 ὑπό-
βαλα στὸν τρίτο διαγωνισμό τῆς Γλωσσικῆς Ἑται-
ρείας, μαζί μὲ πολλὰ ἄλλα μεσαιωνικὰ δημοτικὰ
κειμένα, καὶ τὴν Ἀθηνῶτικη πού λέμε παραλλαγή
τοῦ Πουλολόγου μὲ σύντομα φιλολογικὰ προλε-
γόμενα. Ἡ συλλογή μου ἐκείνη τῶν μεσαιω-
νικῶν δημοτικῶν κειμένων ἀξιώθηκε νὰ βραβευθῆ,
καὶ νὰ πολυπαινεθῆ ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴ κ. Παῦ-
λο Καρολίδη, στὸ διαγωνισμό πού εἴπαμε καὶ
τώρα εἶναι δὲκαίρη ἐτοιμη γιὰ τύπωμα. Στὸν πρό-
λογο τῆς ἐκδόσεώς μου, πού ἔχει τίτλο *Carmina
vulgaria graeca medii aevi e variis codi-
cibus edita* καὶ πού θὰ γίνῃ καθὼς ἐλπίζω πολὺ
γλήγορα, θὰ μιλήσω διάπλατα γιὰ τὸν Πουλολόγο
καὶ θὰ ζητάσω ἀπὸ πολλὲς ἐποφῆς τὸ σπουδαιότερο
αὐτὸ κείμενο τῆς μεσαιωνικῆς μας φιλολογίας ἀνα-
φέροντας ὅλη τὴ σχετικὰ βιβλιογραφία καὶ ρενιὰ-
ζοντας καθὼς πρέπει τὰ διάφορα χειρόγραφα τοῦ
κ' ἐξηγώντας λέξεις δυσνόητες καὶ λησμονημένες,
πού ἀναφέρονται σὲ αὐτό. Τώρα σύντομα καὶ πετα-
χτὰ θὰ μιλήσω μόνο γιὰ τὴν παραλλαγή τοῦ Ἀθη-
νῶτικου κώντικου σχετίζοντας αὐτὴ μὲ τὴν ἐκδοσὴ
τοῦ Wagner. Ὁ κύριος σκοπός μου εἶναι νὰ μ-
θευτῆ ἡ ἀξία τῆς Ἀθηνῶτικης παραλλαγῆς κι' ἀπὸ
τῆς ἄλλου μέρους σκοπός μου εἶναι νὰ διορθώσω μερικὰ
ἄστοχα λόγια πολλαχὲ νὰ γράψῃ γι' αὐτὴ ὁ κ.
Ἀποστολίδης. Σύντομα θὰ δώκω στοὺς ἀναγνώστες
τοῦ «Νουμά» καὶ στοὺς διάφορους ἐπιστήμονες πού
καταγίνονται στὴ μεσαιωνικὰ τῆς Ρωμιούσης φι-
λολογία καὶ μερικὰ κομμάτια ἀπ' αὐτὴ γιὰ δείγμα
τῆς γλώσσας καὶ τῆς παράδοσης τοῦ κειμένου.

Προτοῦ ὅμως μιλήσουμε γι' αὐτὸ τὸ ἰδιοτὸ κείμε-
νο τῆς Ἀθηνῶτικης παραλλαγῆς ἀνάγκη νὰ εἰποῦμε
λίγα λόγια γιὰ τὸ χειρόγραφο τῆς. Ὁ κώντικας 701
τῆς Ἑθνικῆς μας Βιβλιοθήκης—πού γιὰ αὐτὸν ἔλ-
λοτε σκοπεῖω νὰ γράψω πολλὰ κ' ἔνδιαφέροντα—εἶναι

ἀξιος πολλῆς προσοχῆς (1). Τὸ μᾶκρος του εἶναι
0,15 καὶ τὸ πλάτος του 0,10. Ἐχει φύλλα 257
καὶ περιέχει τὸ περισσότερο μέρος διάφορες ἀκολου-
θίες, τροπάρια, τὰ ἰδιόμελα ἀπὸ τὸ Τριῶδι καὶ τὸ
Πεντηκοστάρι κλ. κλ., καθὼς καὶ τὸ συναξάρι τοῦ
νεομάρτυρα Μιχαήλ, πού μαρτύρησε στὴ Θεσσαλο-
νίκη στὰ 1543 (2). Ἐξὸν ἀπὸ τὸν Πουλολόγο περιέ-
χει καὶ τὸ Περὶ Ξενιτειῶν δημοτικὸ μεσαιωνικὸ
ποίημα, αὐτὸ πού τύπωσε ὁ Σάθας (3) κι εἰπετα ὁ
Wagner (4). Ἀπὸ μερικὰ διδόμενα, πού δὲν
εἶναι ἔδῳ τὸ κεικλληλο μέρος νὰ ἐκθέσω, ὁ κώντι-
κας—καθὼς πιστεύω—γράφηκε ἀπὸ κάποιον μητρο-
πολίτη Θεσσαλονίκης ἀπάνου-κάτου στὰ 1567. Ἡ
χρονολογία αὐτὴ μᾶς εἶναι χρήσιμη καὶ γιὰ τὸ κύριο
ζήτημά μας. Ὁ Πουλολόγος πιάει τὰ φύλλα τοῦ
κώντικου 217α — 234κ κι εἶναι γραμμένος ὄχι
κατὰ στίχους, σιγῆδόν, ἀλλὰ καταλόγδην καθὼς
λέμε μὲ ὄρο παρμένο ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα, δηλαδὴ
κατὰ σειρά, χωρὶς νὰ διακρίνονται ἀλλιώτικα οἱ
στίχοι, παρὰ μονάχα μὲ μιὰ μικρὴ τελεία, πολλὲς
φορὲς σημειωμένη μὲ κόκκινο μελάνι. Ἐστώντας ὁ
βιβλιογράφος νὰ ἦταν λόγιος ἄνθρωπος ὁ κώντικας
εἶναι μὲ προσοχὴ καὶ μὲ τάξη γραμμένος καὶ μι-
λώντας γιὰ τὰ δημοτικὰ κείμενα πού περιέχει
πρέπει νὰ τὸ διακλήθῃ ὅτι ὡς τώρα δὲν ἔχω ἰδεῖ
κώντικα μὲ δημοτικὰ ὄλη νῆσαι γραμμένα τόσο
καλὰ καὶ μὲ τόσα λίγα λαθια ὅσα ὁ λεγόμενος. Τὸ
κείμενο τοῦ Πουλολόγου συχνὰ κόβεται γιὰ νὰ ζω-
γραφισθῆ, ἰσοροσῆθῃ καθὼς λέγανε οἱ Βυζαντινοὶ πα-
τέρες μας, γιὰ νὰ ζωγραφισθῆ ὁ βιβλιογράφος διά-
φορα πουλιὰ πού ἀναφέρει τὸ ποίημα. Καθὼς κι ὁ
Σακκελίνας κι ὁ κ. Ἀποστολίδης γράψανε τὰ στοι-
ματὰ αὐτὰ τῶν πουλιῶν εἶναι «βαναυσουργήματα»
καὶ «ἀτέχνα». Ὅπως κι ἂν εἶναι πανομοιότυπα τῶν
στορισμάτων ὠρισμένα θὰ δημοσιέψω στὴν ἐκδοσή
μου τοῦ Πουλολόγου. Ἐκεῖ πιά θὰ ἰδοῦνε οἱ περιε-
ργοὶ πὼς τὰ βαναυσουργήματα αὐτὰ μποροῦν νὰ θεω-
ρηθοῦν καὶ πολύτιμα, ὅπως ὠρισμένα πολύτιμα χωρὶς
καμιά δυσκολία διαλαλῶ ἀπὸ τώρα κάποικ παρὰ-

- 1) Περιγραφή τοῦ κώντικου ἀπὸ τὸν Ἰωάννη κι
Ἀλκιδιῶδη Σακκελίνας, — ὅπου σημειώσαμε περπα-
νοῦ—δὲν εἶναι ὅτε τέλεια οὔτε σωστά πέρα γιὰ πέρα.
- 2) Σύγκριση Νίκου Ἀ. Βένη : «Νεῖα μαρτυρία περὶ
τοῦ θανάτου Γρηγορίου τοῦ Ἰακκωμά». Στὴν «Ἀθηνᾶ»
Τόμ. ΙΗ', (1906) σ. 40
- 3) «Πανδώρα» Τόμ. ΚΒ', σ. 472—478.
- 4) *Carmina graeca medii aevi*, σ. 203—220.

στασι δικέφαλου αἰτοῦ, πού περιέχεται ὁλοσέλιδη
στὸν κώντικα. Ὅπως κι ἂν εἶναι πρέπει νὰ σημειω-
θῆ, ὅτι ὁ κώντικας τῆς Ἑθνικῆς μας Βιβλιοθήκης
εἶναι ὁ μόνος γνωστός πού περιέχει τὸ κείμενο τοῦ
Πουλολόγου μὲ ζωγραφιστὰ τῶν πουλιῶν.

Ἡ Ἀθηνῶτικη παραλλαγή τοῦ Πουλολόγου ἔχει
ὄλους-ὄλους 499 στίχους, ἐνῶ ἡ παραλλαγή τοῦ κ.
Theol. 244 (1) τῆς Ἀυτοκρατορικῆς Βιβλιοθήκης
τῆς Βιέννας, αὐτὴ δηλαδὴ πού τύπωσε ὁ Wagner,
ἔχει τὸ ὅλον 650 στίχους. Ἀλλὰ γιὰ ἓνα ποίημα
ἀπὸ 499 στίχους δὲν ἦτο βέβαια διόλου πρῆπο
νὰ γράψῃ ὁ κ. Ἀποστολίδης ὅτι περιορίζεται «μό-
νον εἰς ὀλίγους στίχους». Ἐπίσης δὲ λέει σωστά ὁ κ.
κύριος καθηγητὴς σημειώνοντας ὅτι ὁ «λόγος τοῦ
Ἰγνηλάτου περὶ τῶν πουλιῶν» τοῦ Ἀθηνῶτικου
κώντικου «δὲν εἶναι ἀντίγραφον τοῦ Πουλολόγου,
ἀλλ' ἀκριβῶς εἰπεῖν προσηπάθεια πρὸς καθορισμὸν
τῶν ἐν ἐκείνῳ ἀναφερομένων πτηνῶν δι' εἰκόνων
καὶ διὰ τοῦτο εἶναι συντομώτερον ἐκείνου περιοριζό-
μενον μόνον εἰς ὀλίγους στίχους κυρίως τοὺς περι-
λαμβάνοντας τοὺς χαρακτηριστὰς τῶν πτηνῶν» Τίποτε
ἀπ' αὐτὰ. Ἡ μόνη ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ «λόγος
τοῦ Ἰγνηλάτου περὶ τῶν πουλιῶν» δὲν εἶναι ἀπαρα-
λαχτον ἀντίγραφον τοῦ Πουλολόγου τοῦ κώντικου
τῆς Βιέννας, ἀλλ' εἶναι, καθὼς πολλὲς φορὲς ὡς
τώρα εἴπαμε, παραλλαγή, πού ὅμως σὲ πολλὰ—
πολλὰ μέρη συμπίπτει καὶ ταυτίζεται μὲ τὴν παρα-
λλαγή τὴν τυπωμένην ἀπὸ τὸ Wagner. Ἀπὸ τὸν
Ἀθηνῶτικον κώντικον πολλὰ ἀκατανόητα
καὶ λαθιασμένα τῆς ἐκδόσεως τοῦ Wagner μὲ
μεγάλῃ εὐκολίᾳ τὰ καταλαβαίνουμε καὶ μπορούμε
νὰ τάποκαταστήσουμε. Γιατί καθὼς εἴπαμε καὶ
παραπάνου ὁ βιβλιογράφος τοῦ Ἀθηνῶτικου κών-
τικου ἦταν λόγιος καὶ προσεχτικὸς, ὥστε τὸ κείμενο
τῆς παραλλαγῆς του μᾶς τὸ παραδῶκε σὲ πολὺ
καλὴ κατάστασι, ἐνῶ ὁ βιβλιογράφος τοῦ κώντικου
τῆς Βιέννας «ἦτο καὶ κακογράφος καὶ πάντη
ἀμαθὴς (2)».

Ἀμέσως θὰ προσπαθήσουμε νὰ σχετίσουμε τὴς
δύο παραλλαγῆς, τὴ Βιεννέζικη πού τύπωσε ὁ Wa-
gner καὶ τὴν Ἀθηνῶτικη πού θὰ δημοσιέψω ἐγὼ,
δείχνοντας τὴς κυριώτερες διαφορὰς. Δίνουμε λοιπὸν

- 1) Ὁ ἀριθμὸς 244 εἶναι τοῦ κατὰλογου τοῦ Nessel,
ἐνῶ στὸν κατάλογο τοῦ Lamberti ὁ κώντικας πού λέμε
περπανοῦ ἔχει νούμερο 297.
- 2) Κωνσταντῖνος Ν. Σάθας στὸ Praefatio τοῦ W a-
gner : *Carmina graeca medii aevi* σ. XIII.

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΔΙΛΙΝΟΥ

(Ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Κώστα Παρορίτη)

ΜΙΧΩΣ ΚΑΡΙΟ

Στὸ καινούριον σπίτι πού κουβαλήσαμε βρήκαμε
καὶ μιὰ συκιά.
— Κοίταξε, μοῦ εἶπε ἡ μάνα μου μὲ χαρὰ,
μιὰ συκιά· τί καλά θὰ πρῶμε καὶ σῦκα.
Περὶερρηγὴ αὐτὴ ἡ συκιά. Δὲν εἶτανε στὴν αὐλὴ
ἢ στὸν κήπο ὅπως μποροῦσε νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς, μὰ
ἀπάνου στὸ δῶμα. Πὼς φύτρωσε καὶ, θάμα· τὸ δῶμα
εἶτανε στρωμένο μὲ πλάκες κ' ἡ συκιά μας φύτρωνε
σὺρριζα στὸν τοῖχο κ' οἱ ρίζες τῆς βγαίνανε κάτω
ἀπὸ τὴς πλάκες τὴς μαρμαρίνες. Πὼς μπόρεσε νὰ ζή-
σῃ καὶ χωρὶς νερὸ, χωρὶς χῶμα; Φαίνεται πὼς κάπως

ἀπὸ τὸ δῶμα θὰ εἶτανε γιὰς κι ἀπὸ κεῖ θ' ἀπαιρνε
τὴν τροφὴ τῆς· τέλος πάντων εἶτανε κάτι περιεργό·
τὸ κορμὶ τῆς ὄχι πολὺ χοντρὸ, κι ἀψηλὴ τὸ πολὺ
δύο μέτρα. Κοντούλα καὶ φουντωτὴ φαίνετανε γιο-
μάτῃ ζωὴ. Τὰ φύλλα τῆς μεγάλα καὶ καταπράσινα.
δεῖχνανε τὴν ἀκμὴ τῆς· ἡ μοναξιά τῆς κ' ἡ ἐξορία
τῆς ἀπάνου στὸ δῶμα φαίνεται πὼς δὲν τὴν πείρα-
ζε, ἴσως καὶ τὴν ἠγαποῦσε ὁ κῆπος. Ἡ ζωὴ τῆς
εἶτανε μυστήριον. Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τὸ δέντρο
αὐτὸ μοῦ κίνησε τὴ συμπάθεια καὶ μιὰ φιλία μυστι-
κὴ δέθηκε μεταξὺ μας. «Πόσοι ἄνθρωποι, ἔλεγα μὲ
τὸ νοῦ μου, δὲ ζοῦνε σὰν κι αὐτὴ τὴ συκιά. Ἀπο-
μονωμένοι, οἰκτιμένοι σὲ κάποια γωνιά, κι ὡς τόσο
δὲν ἀπελπίζονται, μὰ κρατιοῦνται στὴ ζωὴ μὲ τὰ
δόντια.» Στὸν κήπο μας εἶχαμε λογιῶ λογιῶ δέν-
δρα καὶ λούλουδα. Κανέναν δὲν ἀγαποῦσα σὰν τὴ
συκιά. Ἡ μικρούλα μου, ἡ παραπονεμένη μου. Κε-
να εἶχανε κάθε περιποίηση, χῶμα ἀφράτο, ἀέρα κα-
θαρὸ, νεράκι δροσερὸ ἢ συκιά μου τίποτε δὲν μπο-
ροῦσε νὰ χῆ στὴ θέσῃ πού βρέθηκε. Ζοῦσε ὅπως ὅπως
σὰν ἄνθρωπος πού ζῆ μὲ τὰ χέρια του χωρὶς καμ-
μιὰ βοήθεια, μὰ ἔχει τὴν ἀπόφασιν νὰ ζῆσῃ.

Ἡ μάνα μου περιέμενε νὰ φάῃ σῦκα· κι ἀλή-
θεια γιομάτῃ εἶτανε. Εἶχαμε τὴν ἐλπίδα πὼς θὰ χορ-

τασοῦμε σῦκα καὶ θὰ φιλέψουμε κιάλας καὶ κανέναν
φίλο. Μὰ γέλαστήκαμε. Τὰ σῦκα δὲ δέσανε. Ἡ
μάνα μου κατσούφιασε καὶ τῆβαλε μὲ τὴ συκιά.
Ἐγὼ βόηθα λόγους νὰ τὴν δικαιολογήσω. «Θὰ
κάμῃ τοῦ χρόνου, τῆς εἶπα, μὴν κάνῃς ἔτσι· τί νὰ
σοῦ κάνῃ ἢ κακομείρα στὴ θέσῃ πού βρέθηκεται.»
Μὰ κείνη, τίποτε δὲν ἔθελε νὰκούσῃ κ' ἔβριζε τὴ
συκιά κ' εἰπαινοῦσε στὸ πείσμα μου τὴς πρασιναδέες
τῆς πού εἶχε στὸν κήπο.

Ἦρθε τὸ χινόπωρον κ' ἡ συκιά μας ἀρχίνησε νὰ
γυμνώνεται. Τὰ φύλλα τῆς κιτρινωμένα πέφτανε
ένα ἓνα κι' ὁ ἀέρας τὰ σάρωνε μὲ δρυῆ, τὰ στριφο-
γυρίζε καὶ τῆρριχνε κάτω στὴ θάλασσα σὰ ναυάγια.
Ἀπομείνανε μόνο τὰ κλωνάρια κ' οἱ ρίζες. Ἐπειτα
ἦρθε ὁ χειμῶνας. Ὅλες οἱ μπέρδες καὶ τὰ ξεροθόρια
κ' οἱ χιονιάδες περᾶσαν ἀπὸ πάνω τῆς ἀλύπητα.
Τὰ κλαδιά τῆς σὰν τῆδερε ὁ ἀέρας ἄλλοτε χτυ-
ποῦσαν ἀπάνου στὸν τοῖχο καὶ ἄλλοτε γέγνανε τὴς
κορφές τους ὡς χάμω στὴς πλάκες.

Ἐφτασε ἡ ἀνοιξή. Ἡ συκιά μας εἶχε γιομίσει
βλαστάρια καὶ φύλλα. Φουντωτὴ φουντωτὴ ἔμοιαζε
σὰ νυφούλα· ἡ μάνα μου βλέποντας τὴν προθυμιά
τῆς τὴν ἔφτυνε· «φτύου σου νὰ μὴ βασκαθῆς φέτο
δὲ γλυτώνει θὰ φάμε σῦκα», ἔλεγε χαρούμενη.

τά διαγράμματα και των δυο ώστε νάνα: εύκολώ-
τερη ή σύγκριση.

**Ανάγραμμα «Πουλολόγου» του Ἀθηνιώ-
τικου κώδικα (701 τῆς Ἐθνικῆς
Βιβλιοθήκης).**

1	Πρόλογος	στιχ.	1 — 7
2	Λόγος Πελαργού πρὸς κύκνο		9 — 13
3	» Κύκνου πρὸς πελαργό	»	15 — 31
4	» Καπηκάνου πρὸς ὠτίδα	»	33 — 44
5	» Ὠτίδας πρὸς καπηκάνο	»	46 — 58
6	» Κυκνεία πρὸς γέρανο	»	61 — 68
7	» Γέρανου πρὸς κυκνέα	»	70 — 93
8	» Γλάρου πρὸς χηνάρι	»	97 — 102
9	» Χήνας πρὸς γλάρο	»	104 — 119
10	» Ὀφίας πρὸς παῖον	»	122 — 130
11	» Πικωνίου πρὸς ὄφια	»	132 — 157
12	» Νυκτερίδας πρὸς περδίκι	»	160 — 168
13	» Πέρδικας πρὸς νυκτερίδα	»	169 — 203
14	» Καρκαῖα πρὸς ὄρνιθι	»	206 — 210
15	» [Ὀρνιθίου πρὸς καρκαῖα]	»	211 — 220
16	» Παραγαλιτή πρὸς ἀφασιανόν	»	222 — 237
17	» ἀφασιανού πρὸς παραγαλιτή	»	239 — 269
18	Ντροπή καὶ τιμωρία παραγαλιτή	»	270 — 276
19	Λόγος πασιγού πρὸς κίσσα	»	278 — 279
20	» Κίσσας πρὸς πασιγού	»	281 — 314
21	» Λούπη πρὸς γεράκι	»	317 — 323
22	» Γέρακα πρὸς λούπη	»	325 — 336
23	» Κουκουβά πρὸς ὀρνύκι	»	339 — 347
24	» Ὀρνυκίου πρὸς κουκουβάγια	»	349 — 364
25	» Κόρακα πρὸς περιστέρα	»	367 — 373
26	» Περιστέρας πρὸς κόρακα	»	375 — 384
27	» Πάππιας πρὸς σμυρίλι	»	393 — 398
28	» Σμυρίλιου πρὸς πάππια	»	402 — 415
29	» δεύτερος πάππιας πρὸς σμυρίλι	»	416 — 423
30	Ἐπαινος τῆς πάππιας ἀπὸ τοῦ σκορδιαλοῦ καὶ λόγος τοῦ σκορδιαλοῦ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ὀρνέων	»	426 — 449
31	Τὸ πλῆθος τῶν ὀρνέων κάνει βασιλιὰ τὸν σκορδιαλό	»	450 — 463
32	Ὁ αἰτός θυμώνει καὶ ἀγριεύει	»	464 — 466
33	Λόγος τοῦ γέρακα πρὸς τὸν αἰτό	»	468 — 476
34	Λόγος μιλάδελφου, πετρί-		

τη, ξιφτερίου πρὸς τὸν αἰτό	»	479 — 483	
35	Πόλεμος τῶν ὀρνέων ἀνα- μεταξύ τους καὶ δια- σκορπισμός τους	»	484 — 499

**Ανάγραμμα τοῦ «Πουλολόγου» τοῦ Βιεν-
νέζικου κώδικα (Ἀντοκρατορικῆ
Βιβλιοθήκη Theol. 244 Nessel).
— Ἐκδοσὴ (G. Wagner).**

1	Πρόλογος	στιχ.	1 — 5
2	Λόγος πελαργού πρὸς κύκνο	»	7 — 11
3	» Κύκνου πρὸς πελαργό	»	13 — 28
4	» [Κα]πουκάνου πρὸς ὠτίδα	»	31 — 39
5	» Ὠτίδας πρὸς κκουκάνον	»	41 — 55
6	» Τζικνεία πρὸς γέρανο	»	58 — 68
7	» Γέρανου πρὸς τζικνεία	»	70 — 95
8	» Γλάρου πρὸς χηνάρι	»	98 — 106
9	» Χήνας πρὸς γλάρο	»	108 — 125
10	» Ἐφίας πρὸς παῖον	»	128 — 131
11	» πικωνίου πρὸς ἔφιαν	»	133 — 158
12	» Πουτικίου πρὸς περδίκι	»	161 — 169
13	» Πέρδικας πρὸς πουτίκι	»	171 — 211
14	» Καρκαντσα πρὸς ὄρνιθι	»	215 — 225
15	» Ὀρνιθίου πρὸς καρκαντσα	»	228 — 261
16	» Παραγαλιτοῦ πρὸς ἀφα- σιανόν	»	266 — 278
17	» Ἀφασικίου πρὸς παραγα- λιτή	»	280 — 308
18	Ντροπή καὶ τιμωρία πα- ραγαλιτή	»	309 — 314
19	Λόγος Πασιδόνας πρὸς κίσσα	»	317 — 319
20	» Κίσσας πρὸς πασιδόνα	»	321 — 355
21	» Λούπου πρὸς γεράκι	»	358 — 365
22	» Γερακιού πρὸς λούπη	»	367 — 403
23	» Κορώνης πρὸς τρυγόνι	»	406 — 413
24	» Τρυγωνίου πρὸς κορώνη	»	415 — 454
25	» Κουκουβάγιας πρὸς ὀρνύκι	»	461 — 468
26	» Ὀρνυκίου πρὸς κουκουβάγια	»	470 — 501
27	» Κόρακα πρὸς περιστέρι	»	504 — 515
28	» Περιστέρας πρὸς κόρακα	»	518 — 578
29	» Μπούφου πρὸς κίχλα	»	585 — 603
30	» Κίχλας πρὸς μπούφο	»	604 — 633
31	» αἰτοῦ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ὀρνέων	»	636 — 645
32	Ἦσυχία τῶν πουλιῶν κ' ὑστερόλογος	»	646 — 650

Ὡς τὸ τέλος τοῦ λόγου τοῦ λούπη πρὸς τὸ γεράκι
οἱ δύο παραλλαγές εἶναι παράλληλες. Ἡ μόνη δια-
φορὰ εἶναι ὅτι στὴν Ἀθηνιώτικη παραλλαγὴ πρέπει
νὰ παραδεχτοῦμε κάποιο χάσμα, γιατί σ' αὐτὴ λεί-
πουν τάντιστοιχα πρὸς τοὺς στίχους 220—251 τῆς
Βιεννέζικης παραλλαγῆς, αὐτοὶ δηλαδή τοῦ περιέ-
χουν τὸ μισὸ ἀπὸ τὸ λόγο τοῦ καρκαντσα πρὸς ὄρνι-
θι καὶ τὸ περισσότερον μέρος ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν
τοῦ ὀρνιθίου πρὸς τὸν καρκαντσα. Τὸ χάσμα εἶναι
φανερὸ, φανερώτατο ἀπὸ τὴν ἐννοιαὶ στὸν κώδικα
ὅμως προχωροῦν οἱ στίχοι χωρὶς κανένα σημεῖον ὅτι
ὑπάρχει χάσμα. Φαίνεται πῶς ὁ βιβλιογράφος ἐπι-
δῆξε καμπιὰ σελίδα σὺν ἐξισήκωνε, ἢ, τὸ πιθανώ-
τερον, πῶς στὸ πρωτότυπὸ του, τάντιβόλαιον, εἶλεπε
κανένα φύλλο καὶ τὴν ἔλλειψιν αὐτὴ δὲν τὴ δοκί-
θηκε ἀπάνου στὴν ἄψιν τοῦ γραψιμάτου.

Ἀπὸ τὸν λόγο τοῦ γερακιού πρὸς τὸ λούπη ἀρχί-
ζουν οἱ μεγάλες διαφορές μεταξὺ τῶν δυῶ παραλλα-
γῶν. Καὶ πρῶτα-πρῶτα αὐτὸς ὁ λόγος στὴν Ἀθη-
νιώτικη παραλλαγὴ εἶναι συντομος καὶ δὲν ἀναφέρει
τίποτες γὰρ ἄγρια ἢ πτωχὸν καὶ γὰρ τίς εὐκείας τῆς
στὸ Θεὸ καὶ στὸν ἅγιον Γεώργιον. Ἐπειτα στὴν
Ἀθηνιώτικη παραλλαγὴ λείπουν τελειωτικὰ οἱ λό-
γοι τῆς κορώνης καὶ τοῦ τρυγωνίου, καὶ οἱ λόγοι πάλι
τοῦ κουκουβά πρὸς ὀρνύκι καὶ τῆς περιστέρας πρὸς
τὸν κόρακα εἶναι πολὺ συντομώτεροι. Στὸν λόγο κί-
χλας τῆς περιστέρας λείπουν οἱ στίχοι ἐκεῖνοι τῆς
Βιεννέζικης παραλλαγῆς (528 καὶ 531) τοῦ ἀναφέ-
ρουνε μαγνήτη καὶ [μ]πούσουλα [= μαγνητικὰ βε-
λόνα] κ' εἶναι χρήσιμοι γὰρ τὴν ἔρημὸν τοῦ χρένου
ποῦ γράφηκε ὁ Πουλόλογος.

Ὡλοσδιόλου διαφορετικὸν—καθὼς φαίνεται καὶ
ἀπὸ τὰ παραπάνου διαγράμματα—εἶναι τὸ τέλος
τῶν δυῶ παραλλαγῶν. Στὴν βιεννέζικη μετὰ τὴν
περιστέρα μιλάει ὁ μπόφου φεγαδιζόντας τὴν κίχλα
καὶ αὐτὴ πάλιν ἀπαντᾷ κατηγορώντας ἐκεῖνον.
Ἐπειτα μιλάει πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ὀρνέων
«σταυρατὸς ὁ μέγας» καὶ τοὺς λέει ὅτι δὲν τάκα-
λεσε στὸ γάμο γὰρ νὰ λογοφέρουνε καὶ νὰ γινολο-
γῶνται παρὰ γὰρ φεῖ καὶ γὰρ πιστὶ καὶ γὰρ χαρὰ
καὶ τελειώνει τὸν λόγο του μετὰ τὰς ἑξῆς λόγια :

ἀφῆτε γοῦν τὴν ὄχλησιν, κάθεστε σιωπῶντα,
μὴ ὀρίσω τὸν ἴερακα, εἶτα καὶ τὸν περὶτην,
τὸν ζάγανον τὸν φοβερόν, εἶτα τὸν γέρον φάλλκον.
σεβοῦσιν, εἰς τὴν μέσιν σας, ἀρξῶνται νὰ οἶς
[εἰδῶσιν,
καὶ γένη ὁ γάμος μακelleῖον κ' ἡ χαρμονὴ σρα-
[γίον.

Μὰ ποῖός νὰ μὰς τόλεγε. Τὰ σύκα πάλι δὲ δέ-
σανε. Ἡ δύναμη τοῦ δέντρου ὡς ἐκεῖ μόνον ἔφτανε.
Πῶρα πέρα δὲν μπορούσε νὰ προχωρήσῃ. Ἡ μάννα
μου πιά δὲ μαζεύσανε.

— Νὰ τὴν κόψουμε νὰ πῆρ νὰ χαθῆ τί τὴ-
νὲ θέλουμε; Ἄδικα μὰς πιάνει τὸν τόπο, φώναξε.

Καὶ μὲνὰ μὲ λύπησε κατακαρδα αὐτὸ δὲν εἶ-
τανε γὰρ τὰ σύκα, μὰ ἤθελα νὰ ἰδῶ ἱκανοποιημένη
τὴν ὑπόληψιν τῆς συκίας μου, τῶρα μὲ τὸ δικίον τῆς
ἢ μάννα μου μπορούσε νὰ τῆς φαίλλη ὅτι ἤθελε.
Κοίταξα μὲ πόνον τὸ ἄτυχο δέντρο. Μοῦ φάνηκε
πῶς καὶ αὐτὸ πονοῦσε καὶ σὰ νὰ μούλεγε «ἀχ μὴ μὲ
μαλῶνῃς» τί νὰ σοῦ κάνω, θέλω μὰ δὲν μπορῶ.»
Ἀκούματσα τὸ χεῖρ μου ἀπάνω τῆς. Ἐννοῶσα μίαν
ἀνατριχίλα. Ἡ μητέρα μου πίεμε πάντα νὰ τὴν
κόψουμε.

— Ὄχι, τῆς εἶπα, αὐτὸ δὲ θὰ γίνῃ εἶναι ἄ-
δικο ἐπὶ τέλος δὲ μὰς κάνει καὶ κανένα κακό ὡς
περιμένομαί μορεῖ νὰ γίνῃ καλά.

Παρίμενα μὲ ἀγωνία νὰ δῶ τί θὰ κάνῃ τὸν ἐρ-
χόμενον χρόνον. Τὴν κλάδεψα γὰρ νὰ δυναμώσῃ, τῆς
ἔκανα καὶ γιατρικὰ καὶ μετροῦσα πιά τίς ἡμέρας.
Μὰ ἀπὸ γὰρ καλύτερο γίφισα στὸ χειρότερον. Τὸ κλά-
δεμα σὰ νὰ τὴν ἔδραψε ἀρρώστιας καὶ ὅλα τῆς τὰ

κλαδιά γιούσανε ἀπὸ κάσι σπυράκια ἄσπρα. Δὲν
εἶχε πιά τὴ ζωράδα τῶν ἄλλων χρόνων καὶ τὰ φύλ-
λα τῆς χαράσανε κείνο τὸ πράσινο χρῶμα τους. Τὰ
σύκα μαραγκιάσανε καὶ πέσανε. Εἶτανε τώρα μίαν
λύπησιν νὰ τὴν βλέπῃ κανεὶς γιομάτη σπυράκια. Τὰ
κλαδιά τῆς γέρνανε θλιβερά κ' εἶχε τὴν ὄψιν ἐτοι-
μαθάντου. Ἀπάνω σ' εἶνα φύλλο τῆς εἶδα μίαν μέρα
μίαν καμπιὰ ποῦ σερνότανε ἀργὰ τίναξα τὸ φύλλο
μὲ θυμὸ καὶ πάτησα δυνατὰ χάμω τὸ σιχαμερὸ
σκουλήκι. «Τῆς φτάνουνε τὰ βάσανά τῆς θάχῃ τῶ-
ρα καὶ σέτανε» φώναξα.

Ἐνα μεσημέρι σὰ γύρισα σπῆτι εἶδα κάσι φοβε-
ρό. Ἡ συκία μου κομμένη ἀπὸ τὴν εἶσα. Ράϊσε ἡ
καρδιά μου ἀπὸ τὸν πόνον. Ἡ μάννα μου τὸ εἶπε καὶ
τόκαμε. Τὴν ἔκοψε μὲ τὸ πρίον.

— Δὲν μπορούσα νὰ τὴν βλέπω πιά, εἶχε ψω-
ριάσει, μοῦ δικαιολογήθηκε.

Δὲν τῆς ἀποκριθῆκα τίποτες. Ἐμμενα ὦρα κοι-
τάζοντας τὴ συκία ἀπὸ τὰ σπασμένα κλωνάρια
τῆς χυνότανε στάλας τὸ γάλα σὰ δάκρυον. Στὰ μά-
τια μου κείνη τὴν ὥρα τὸ ταπεινὸ δέντρο παρου-
σιάστηκε ἑνὰς ἡρώδας. Εἶλεπε ὁ νικημένος τῆς ζωῆς.
Πάλαιψε γὰρ νὰ ζῆσῃ κ' ἔπεσε νεκρὸς στὸν πῶ
σκληρὸν ἀγῶνα.

Ἡ συκία ἔμεινε κάμποσες μέρες πεταμένη στὸ
δαμά. Τὰ φύλλα τῆς ζεραμένα ἀπὸ τὸν ἥλιο τρι-
βόντανε σὲ σκόνη μερικῆγια καὶ ἄλλα μαμουμένα
τρέχανε ἀπάνω τῆς. Ἐπειτα τὴν ἔβλεπε στὴ φω-
τιὰ. Στὴ θέσιν τῆς ἀπομείνανε μόνον οἱ ρίζες κου-
τσουρεμένες.

ΤΑ ΚΟΚΚΙΝΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ

Ὁ Μαθιὸς δὲν ἤθελε γράμματα. Κεῖνο ποῦ
λαχταροῦσε αὐτὸς εἶτανε ἡ θάλασσα. Ὁ πατέρας του
τὸν ἔστειλε στὸ σχολεῖο μὰ κείνος τῶσαζε καὶ κα-
τίβαινε στὸ μικρὸ λιμανάκι γὰρ νὰ καμαρώσῃ τὴν
ἀγαπημένην του τὴ θάλασσα. Οἱ φαραδες μὲ τίς
πλεχτὲς σκούφιες, ποῦ διορθῶνανε ἀργὰ ἀργὰ τὰ δι-
χτυα τους, κ' οἱ καλάφατῆδες ποῦ διπλωρῶνανε τὰ
καϊκία γὰρ νὰ τὰ καλάφατίσουνε τὸν φχαριστού-
σουνε πῶς πολὺ ἀπὸ τὰ ζερά καὶ ἄνοστα λόγια τοῦ
γέρον δασκαλοῦ ποῦ τοῦ κοκκίνιζε ἄλύπητα μὲ τὴ
βέργα τὰ χεῖρια του. Ὁ πατέρας του ἂν καὶ φτωχὸς
πίεμε νὰ τὸν μάθῃ δυῶ γράμματα γὰρ νὰ μὴ μεί-
νῃ κούτσουρον ἀθῆραπος ἐπὶ ἀγράμματῶν ζῦλο ἄ-
πελέκητο» τοῦλεγε πάντα. Σὺν εἶδε πῶς τοῦ κάκου

Τὰ πουλιά ύστερα ἀπ' τὴν τρομερὴ φοβέρα τοῦ βασιλιᾶ τους σκόπησε ἀμέσως, ἀσπύρον τὰ βρίζο- γήματα «ἀ' εἰρηνικὰ ἀνόχητα ἐπέλησαν τὸν γάμον».

Τώρα ἂς κοιτάξουμε πὺς τελειώνει ἡ Ἀθηνιώ- τικη παραλλαγή. Μετὰ τὸ λόγο τῆς περιστερᾶς ὁ κόρακας νευρωσιασμένος ἔφυγε ἀπ' τὴ μέση κ' εὐτὺς ἢ πάπια ἀρχινᾷ νὰ βρίζῃ τὸ σμυρλίσι. Ὁ σμυρ- λιος ἀπαντώντας βρίζει καὶ φοβερίζε τὴν πάπια. Ἡ πάπια βγίνει γιὰ δεύτερη φορὰ στὴ μέση καὶ λέει πὺς δὲ φοβάται γιὰτ' ἔχει «εἰς βοήθειαν» «πλήθος πολὺ» «ἐκ τοῦ γένος τῆς». Ὁ σκορδαλιὸς ἀκούγοντας τὰ λόγια τῆς πάπιας καθίζει κόντα τῆς καὶ τὴν παινεύει· κ' ὕστερα ἀρχίζει νὰ κατηγο- ρᾷ τὰ πουλιά ἐκεῖνα ποὺ περηφάνεσσονται γιὰ τὸ γέ- νος τους καὶ λέει πὺς δὲν τὰ φέλειε τίποτες ἢ εὐγέ- νεια, ὅταν δὲν θηλῆ τ' ἄλλο πλήθος τῶν ὀρνέων νὰ τοὺς ἐποκιθῆ. Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ σκορδαλιῶ τὰ διάφορα ὄρνια καθὼς ἦσαν μεθύσιμα «ἀπὸ τὴν χαρὰν τοῦ οἴνου» ἀρχίζουν νὰ βρίζουν τὸ σμυρλίσι καὶ νὰ καταδικάζουνε κι ὅλο τὸ ἀρχοντολόι κι αὐτὸν ἀκόμα τὸν βασιλιᾶ, τὸν ἀετὸν τὸν μέγαν, λέγοντας πὺς εἶναι ἄδικος, κ' ἔπαινον ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ τὸ σκορδαλιὸ καὶ τὸν κάνουν ἀφέντη ὥστε «οἱ πάντες νὰ τὸν βλέπουνε καὶ νὰ τὸν προσκυνᾶνε». Ὁ ἀετὸς σὰν ἀγροικῆσεν ὅλα αὐτὰ θυλῶνει κι ἀγριεῖται. Τότε μιλάει ὁ γέρακας πρὸς τὸν βασιλιᾶ ἀπάντων τῶν ὀρνέων καθὼς κ' ἔπειτα παρὶ τὸ μιλάειρος, ὁ περι- τῆς, καὶ τὸ ξιφτερί, συμβουλευόντας τὸν ὅτι χρειάζεται νὰ κἀνῃ τὴν περπούμενη παιδεία γιὰτὶ ἄλλιως χάνει τὴ βασιλεία. Τότε ὁ ἀετὸς στέλνει τὸ ξιφτερί νὰ τοῦ φέρῃ μπροστὰ τοῦ τὴν πάπια καὶ τὸν σκορ- δαλιὸν ἀντάμα. Τὰ ὄρνια ὁμοῦς ἰκονοκισμένα διώχνουν τὸ ξιφτερί χωρὶς νὰ μπόρῃ νὰ κἀνῃ τὴ διαταγή τοῦ ἀετοῦ. Τότε ὁ βασιλιᾶς τῶν πουλιῶν κακισμένος καὶ καταθυμωμένος μαζί μὲ τοὺς συμβουλάτωρες του δρᾷται «κατὰ τὰ ὄρνεα». Ἀρχίζει φοβερὸς πόλεμος καὶ κρούει ὁ ἀετὸς τὸ γέρανο, ὁ πετρίτης τὴν πάπ- πια, ὁ μιλάειρος τὴν ὄρνιθα, ὁ γέρακος τὸ λούπη, τὸ ξιφτερί, τὸ τούρκι, ὁ σκορδαλιὸς τὸ σμυρλίσι, ἐνῶ τὰ διάφορα ἄλλα πουλιά σκορπίζονται δῶθε καὶ κείθε, σὲ γιαιλοὺς, σὲ δάση, σὲ λίμνες, σὲ παλάτια.

† Ἡ συνέχεια στ' ἄλλο φύλλον.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

ὀδιάζει τὸν ἔδραλε ἀπὸ τὸ σκαλιὸ καὶ τονὶ πῆρε μαζί του στὸ καίκι.

Ὁ Μαθιὸς δούλευε τώρα ὑχαριστημένα μὲ τὸν πατέρα του. Τὸ καίκι τους, ἡ «Ἐλιπίδα», εἶτανε μικρὸ, παλιὸ, κ' ἔκανε καὶ κάμποσα νερά. Μποριά εἶχε νὰ δῇ χρόνια, τὰ ζύλα του εἶχανε ἀρχίσει νὰ σαπίζουνε κ' ἐπειδὴ σπάνια τὸ καθαρίζανε, ἡ πρά- σινη μούχλα δὲν τοῦλιπε ποτὲ ἀπὸ τὰ πλευρά. Τὰ πανιά του γιομάτα μπαλώματα καὶ τὰ σκονιά ὅλο κόκπους. Σὰν εἶτανε καινούριος ἔκανε καὶ μεγάλα ταξίδια. Τώρα ποὺ πάλιωσε δὲν εἶτανε πιά γιὰ με- γάλα πράματα· τὸ πολὺ πολὺ ὡς τὴ στεριά πῆ- γαινε γιὰ νὰ φέρῃ ζύλα· κάποτε ἔπαιρνε καὶ κανέ- ναν ἐπιβάτη ἂν δὲ ψηρούσε τὸν κίντυνο.

Κεῖνε τὴ μέρα ἡ «Ἐλιπίδα» εἶτανε ἀραγμένη δίπλα σὲ μιὰ μεγάλη μπρατσέρα· ἡ μπρατσέρα εἶ- τανε φρεσκοβαμμένη καὶ τὰ χτυπητὰ χρώματα τῆς λάμπανε στὸν ἥλιον σκονιά, παννιά, ὅλα τὰ εἶχε καινούρια καὶ σὰ νῆνοιοθε τὴν ὀμαρριά τῆς κουνί- τανε καμαρωτὰ ἀπάνω στὰ ἡσυχά νερά. Ἡ «Ἐλ- πίδα» στεκότανε δίπλα τῆς δεξιᾶς μερῆς. Τούτη δε- μένη στὸ μωρᾶγιον μὲ ἕνα ψιλὸ σκονιὶ, κείνη μὲ μιὰ χοντρή ἀλυσίδα.

— Καλὴ πατέρα δὲ θὰ βάλουμε καὶ μεῖς Μάη

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ Φρ. χρ. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλον λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κίσκια τῆς Πλατείας Συντάγ- ματος, Ὁμόνοιας, Ἐπιτελείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιδοδρομίου (Ὁφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηροδρομοῦ (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπω- λεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Π. Κολάρου καὶ Σακέ- του, Ἰσόδος Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλῆ).

Ἡ συντρομὴ πληρῶνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΥΣΤΕΡΑ

ἀπὸ τὰ μνημόσυνα καὶ τὰ συλλαλητήρια καὶ τις ἀντιβασιλικὲς μπουρμπουλῆθρες τοῦ Παν- λόπουλου καὶ τοῦ Φαρδοῦλη, ἔρχεται ἡ ἐπα- νάσταση τῆς Ἀμαλιάδας νὰ μᾶς πείσει ὅτι λίγο ἀκόμα καὶ οἱ Βουργάροι ἐξοτῶνονται. Οἱ Ἀμαλιαδίτες ἢ Ἀμαλιάτες — καθὼς τοὺς γράφουν οἱ φημερίδες — σηκώσανε μαῦ- ρες καὶ κόκκινες σημαῖες, χωρὶς νὰ παραλεί- φουνε νὰ σηκώσουν καὶ τῦρηματα, ὅχι γιὰτὶ καυσιγράφηκε ἡ Ἀχιάλο, ἀλλὰ γιὰτὶ τὸ Ἐπιτελεῖο ἀποφάσισε νὰ χωρίσει ἕνα δῆμο τῆς Ἐπαρχίας τους σὲ δύο ἢ νὰ ἐνώσει δύο δῆμους σ' ἕναν. Οἱ Ἀμαλιαδίτες τὰ τέτια δὲν τὰ σηκώνουν· καὶ γι' αὐτὸ ὅχι μόνον σηκωθή- κανε στὸ πόδι γιὰ νὰ ἐμποδίσουνε τὴν Κυβέρ- νηση νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν . . . προδοτικὴ ἀπόφασή της, ἀλλὰ κ' ὁ βουλευτῆς τους κ.

Φούφας φοβέρισε τὸν Ἐπιτελεῖον τῶν Ἐπιτε- ρικῶν πὺς δὲν τὸν σκοτώσει.

— Θὰ σὲ σκοτώσω, κ. Καλογερόπουλε, ἀν κάμεις κείνο ποὺ ἀποφάσισες!

— Τὶ νὰ σοὺ κᾶμω; τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ κ. Ἐπιτελεῖον. Εἶναι ἀπαίτηση τοῦ κ. Μπουφίδη!

Ἡ κουβέντα αὐτὴ, θαρροῦμε, μπόρει νὰ σταματούσῃ κ' ἐδῶ. Περισσότερα σκόλια δὲ χριδι- ζονται. Ἡ φοβέρα τοῦ βουλευτῆ καὶ ἡ δι- κιολογία τοῦ Ἐπιτελεῖου, τὰ ξηγοῦνε ὅλα — ὅχι μονάχα ὅσα γίνονται στὴν Ἀμαλιάδα, ἀλλὰ κ' ὅσα γίνονται σ' ἀλάκαιρο τὸ Ρωμαῖκο, ἀκόμα κ' ὅσα γίνονται στὴ Βουργαρία.

Οἱ ῥήτορες στὰ πατριωτικὰ συλλαλητήρια ξηγοῦνε τὸν ὑπεύθυνον γιὰ τὸν ἐπίδοσον στὸ κεφάλι τῆς ῥητορικῆς τους σαλονιάδα. Μὰ ποῦ νὰν τὸν βροῖτε; Ὁ ὑπεύθυνος χάνεται μέσα στὰ δρόμια λεύτερα χρόνια ποὺ τὰ περάσαμε ὅλα μὲ φοβέρες Φούφηδων καὶ μὲ ἀπαίτησες Μπουφίδηδων — μὲ βουλευτιάδες σατράπες καὶ μὲ Ἐπιτελεῖον ῥαγιάδες — μὲ ῥήτορες Πανλό- πουλους καὶ μὲ κηφῆρα λαὸ.

Τὶς μαῦρες σημαῖες οἱ Ἀμαλιαδίτες δὲν τις σηκώσανε ὕστερ' ἀπὸ τὸν πόλεμον τοῦ 97, δὲν τις σηκώσανε ὕστερ' ἀπὸ τις σφαγὲς τῆς Ἀχιάλος· τις σηκώσανε ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἀπό- φασιν τοῦ κ. Καλογερόπουλου. Κι ὁ κ. Φού- φας τους δὲ φοβέρισε τοὺς Ἐπιτελεῖον πὺς δὲν τοὺς σκοτώσει γιὰτὶ μᾶς φέρανε στὰ ση- μερνὰ χάλια, ἀλλὰ γιὰτὶ θελήσανε νὰνακατω- δοῦνε σὲ δουλιές τῆς ἐπαρχίας του.

Νὰ τὸ Ρωμαῖκο ποὺ δουλέψαμε καὶ δου- λεύουμε σκλήσια νὰν τὸ κατατήσουμε τέτιο, καὶ νὰ μᾶς οἱ ὑπεύθυνοι, ἀπὸ τὸν πόδι τοῦ ἴσα- με τὸν τελευταῖον Ρωμαῖον.

ΠΟΙΟΣ

εἶναι ὁ Βούργαρος; μᾶς τὸ εἶπε τὸ «Ἄστυ» τῆς πε- ρασμένης Κυριακῆς:

«Σοβαρὸς ἐλιγλόγος· ἐχθρὸς τῆς εὐθυμίας καὶ τῆς σοβαρότητος· συστηματικώτατος εἰς τὴν ἐργα- σίαν του. Εἰς τίποτε δὲν προβαίνει ἀν δὲν τὸ παρα- σκευάσει. Τίποτε δὲν ἐπιχειρεῖ ἀν δὲν τὸ σχεδιάσει μέχρι τῆς τελευταίας γραμμῆς. Κάθε πράξις του εἶναι ἀποτέλεσμα μελέτης. Κάθε πράξις του πίπτει ὡς ὄριμος καρπός.

«Οἰκονόμος ὅσο παίρνει. Ἄτιμος καὶ προδοτικὸς (αὐτὰ τὰ δύο μπόρει νὰναι καὶ ὑπερβολικὰ, ἀλλὰ

στὸ καίκι μας γιὰ τὸν καλὸ τὸ χρόνο; Νὰ στὴν μπρατσέρα κρεμάσανε τὸ στεφάνι, εἶπε ὁ Μαθιὸς κοιτάζοντας μὲ ζήλεια ἕνα στεφάνι ποὺ κρεμότανε στὴν κορυφὴ τοῦ καταρτιοῦ.

Ὁ πατέρας του ἀφωσιωμένος κείνη τὴν ὥρα νὰ κολλήσῃ κάποιον μπαλώμα στὸ παννὶ δὲν ἔδωκε προσοχὴ στὰ λόγια του. Ὁ Μαθιὸς δὲν ξεκαλλοῦρε τὰ μάτια του ἀπὸ τὸ στεφάνι· καὶ δὲ χόρταινε νὰ κοιτάξῃ κάτι τριαντάφυλλα κόκκινα ποὺ λές κ' εἶτανε βουτηγμένα ὅλα στὸ αἶμα. Τέτοιον στεφάνι λαχτα- ροῦσε κι αὐτὸς γιὰ τὸ καίκι τους.

— Καλὴ πατέρα, τί λές; ζαναεῖπε δειλιᾶ.

Ὁ γέρος σήκωσε τὸ κεφάλι του σνενοχωρημένος γιὰτὶ δὲν τοῦ πῆγαινε ἐμπρὸς ἡ δουλειὰ καὶ τοῦ εἶπε.

— Μὴ βλέπεις τί κάνουνε οἱ μεγάλοι; αὐτοὶ ἔχουνε καὶ τὰ κάνουνε· δὲ θὰ γίνουμε ἐμεῖς ἴσα μὲ αὐτούς.

Μὰ ὁ Μαθιὸς ποὺ δὲν ἰνοῦσε νὰ ὑποχωρήσῃ τοῦ εἶπε.

— Καλὴ πατέρα, σάμπως θὰ ταχθῶμε τὸ στεφάνι; Νὰ ἐγὼ θὰ γυρίσω ἀπὸ σπῖτι· σὲ σπῖτι, θὰ μαζέψω λουλαῖδια καὶ θὰ τὰ φτειάσω.

— Αἱ! κ' ἔφη ξεφορτώνου με, μωρμολοῖσε ὁ γέρος. Μὲ μᾶς; ὁ Μαθιὸς βρέθηκε ὅσο ἔξω ἔξω καὶ σπῖτι

ποὺ εἶχανε λουλούδια. Πῆγε παντοῦ, μάζωσε ὅσα μπόρῃσε, μὰ κόκκινα τριαντάφυλλα στᾶθηκε ἀδύ- νατο νὰ βροῖ. Σὰν ζαναγύρισε στὸ καίκι ὁ πατέρα του εἶχε βροῖ ὅσο. Ἐμεῖνε λοιπὸ μόνος, αὐτὸ ποὺ ἤθελε κι αὐτός, γιὰτὶ ὁ γέρος εἶτανε κέμπσο μωρ- μοφιάρης· ἔχυσε χέμω μέσα ἀπὸ τὸ καλάθι ποὺ τὰ εἶχε τὰ λουλούδια κι ἔρχισε σιγά σιγά νὰ πλέκῃ τὸ στεφάνι τῆς πρωτομαγιάς· κάποτε κάποτε σῆ- κωνε τὰ μάτια του ἀπὸ τὸ καίκι καὶ κοιτάζε τὰ κόκκινα τριαντάφυλλα τῆς μπρατσέρας ποὺ δὲν τὰ χόρταινε. Σὲ λίγο τὸ στεφάνι εἶτανε ἑτοιμὸ· ὁ Μαθιὸς τὸ πῆρε στὰ χεῖρά του, τὸ μύρισε καὶ τὸ κοίταξε μὲ προσοχὴ ἀπ' ὅλες τῆς μεριές. Εἶτανε ἀλθῆβαι ὁμορφὸ στεφάνι. Ἄν εἶχε καὶ κάμποσα κόκκινα τριαντάφυλλα θὰ εἶ- τανε σὰν ἐκεῖνο τῆς μπρατσέρας. Ἡ ἐλλείψῃ αὐτῆ τονὶ πῆγαινε· «ἂς εἶναι, καλὸ κι αὐτό» τοῦ χράνου τὸ κάνουνε καλύτερον· εἶπε ἐπὶ τίλους παρηγορῶ- ντας ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτὸ του.

Καιρὸς τώρα νὰ τὸ κρεμάσῃ ἡ θάλασσα εἶτανε ἡσυχῇ, τὰ νερά ἀκούνητα δίχως τὴν παραμικρὴ ζα- ρωματιά στὴν ἀπάνωσιά τους. Τὴν ὥρα κείνη ὁ ἥλιος ἀνάθε πικρατὴ πίσω ἀπὸ τὸ βουνὸ καὶ τὰ σύννεφα μὲ τῆς κόκκινες ἀνταγόμετες φαίνοντανε σὰ ματωμένα, ἐνῶ τὰ νερά τρεμουλιάζανε σὰ σ' ἔφ

τελοσπάντων αφού το χαρακτηρισμό τον δίνει Ρωμικός δὲν ἀξίζει νάσαι καὶ τόσο εὐαγγελικός), ριψοκίνδυνος μόνον κατόπιν αὐστηροῦ ὑπολογισμοῦ. **Ἐνωμένος σφιχτὰ μὲ τὸ Κράτος του. Τὸ Βουλγαρικὸν Κράτος ἀποτελεῖ ἓν ὅλον. Ὁ πολίτης δὲν μισεῖ τὸ Κράτος, μὰ οὔτε τὸ Κράτος τὸν πολίτην. Πειθαρχία κρατεῖ. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Βουλγαρία, ὡς διοικήσεις, εἶναι ἀξία μεγάλης προσοχῆς».**

Λέει κι ἄλλα τὸ «Ἄστυ», κι ὄχι ἔτσι φανταστικά, μὰ καθὼς τοῦ τὰ εἶπε κάποιος δικός μας πού ζησε στὴ Βουλγαρία. Λέει κι ἄλλα τὸ «Ἄστυ» (προτεινόντας μάλιστα νὰ κρεμασθεῖ ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτὸς στὸ Παλστι καὶ στὸ Ὑπουργεῖο γιὰ νὰν τονε δι' ἀβάζουν κάθε πρῶτ' οἱ ἐπίσημοι), μὰ δὲ μὰς χρειάζονται. Σταματοῦμε στὸ σπουδαῖο αὐτὸ σημεῖο, πὼς **ὁ πολίτης δὲ μισεῖ τὸ Κράτος, οὔτε τὸ Κράτος τὸν πολίτη** — καὶ κλαίμε τὸ Ρωμαίικο.

ΟΤΑΝ

περνοῦσε, τὸ περασμένο Σοββάνο καὶ τὸ μεσημέρι, ὁ Παπᾶ-Νικόλας Σμυριαδὸς τοῦ Πύργου ἀπὸ τὴν ὁδὸ Σιοδίου, κοντὰ κινδύου δὲν ἔμεινε σκεπασμένο. **Ὅλοι βγάξαν τὰ καπέλλα τους, τονε χαιρετούσανε μ' ἐδλάβεια, κι ὄσοι καθόντουσαν, ἀμεσῶς σηκώνονταν ἀπάνου, κι ὄσοι περπατούσανε ἔκοβαν τὸ δρόμο τους καὶ σταματούσανε σὰν μπροστὰ πὸ σταυρὸ ἢ σὲ σημαῖα.**

Ὁ παπᾶ-Νικόλας ἐρχότανε ἀπὸ τὴ Βουλγαρία· εἶναι πρόσφυγας· εἶναι μάρτυρας τῆς Ἐθνικῆς Ἰδέας.

Κι ὁ καημένος ὁ λαὸς τὸ αἰσιανότανε αὐτὸ κατάβαθα κ' ἔδειχνε μὲ τὸ φέρομό του ὅλο τὸν πόνο τῆς ψυχῆς του. Γιατὶ ὁ λαὸς μας εἶναι ἐθγενικός, μεγαλόψυχος, ἀντρείος, καὶ μόνον ὁ ΕΝΑΣ τοῦ χρειάζεται — ὁ ΕΝΑΣ πὸν δὲν ἤρθε ἀκόμα — γιὰ νὰ μεγαλοουργήσει ὁ λαὸς μας καὶ νὰ καταπλήξει ἄλλη μιὰ φορὰ τὸν κόσμο.

ΑΥΤΟΣ

ὁ κ. Φαρδούλης δὲν ἔννοεῖ πῶς νὰ συχάσει, νάφισει λίγο τοὺς ἀντιβασιλικούς του κερανοὺς νὰ κρυ-

σους; Στὴν ἐργατικὴ ἀπεργία τοῦ Λαυρίου μέσα — στὸ Πειραιώτικο συλλαλητήριε μέσα — παντοῦ ὅπου ταραχές μέσα — καὶ μόνο ὁ κ. Εἰσαγγελίας δὲν τὸ σκέφτηκε ἀκόμα νὰν τονε φοβερῶς πὼς θὰ τονε βάλει μέσα γιὰ νὰ μαζέψει μιὰ στάλα τῆ γλώσσα του.

Θέλουμε νὰ πούμε πὼς κάπια φοβέρα δὲ θὰ βλάψει καθόλου, ἀφοῦ στὶς τόσες συφορές εἶναι ὄλωσ-διόλου περιττὸ νὰ προστεθοῦν κ' οἱ Φαρδουλοφαυλό-πουλοι καὶ οἱ ἄλλοι δημοκόποι με τίς ἀντιβασιλικὲς βρισιές τους καὶ τὰ σαχλά τους ξεφωνητά. Νὰ σφάζονται οἱ δικοὶ μας στὴ Βουλγαρία, νὰ οσιέται συθέμελα ἡ Ρωμισούνη καὶ νὰ σαλιαρίζουν οἱ Φαρδούληδες, πάει πολύ.

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ

ἀνασάναμε! Ἀνάμεσα σὲ τόσες ἀεροκουβέντες ἀποφασίστηκε καὶ κάτι σοβαρὸ πὸν θὰ μὰς φέρει στὸ εὐχάριστο σημεῖο νὰ τουλουμιάσουμε τοὺς Βουργάρους καὶ νὰ τοὺς βάλουμε τοὺς μασκαράδες στὴ θέση τους. Τὴν ἀπόφαση αὐτὴ τὴ σοβαρὴ τὴ χρωστάμε σὲ δυὸ γίγαντες τῆς σκέψης, στὸ φιλόλογο κ. Ἡλιθιόπουλο καὶ στὸν πολιτευτὴ κ. Φυγάρετο.

Τώρα θέλετε νὰ μάθετε καὶ τί λογῆς εἶναι αὐτὴ ἡ ἀπόφαση; Νὰ σὰς τὴν πούμε. Μαζωχτή-κανε, λῆει, τριανταδύς ἐπιφανεῖς πολῖτες στὴν «Ἐταιρία τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ» νὰ σκεφτοῦνε γιὰ τὴν κατάσταση καὶ ὕστερ' ἀπὸ τριανταδύ ντουζίνες λόγους ἀποφασίσανε νὰ ιδρύσουν... πολιτικὸ σύλλογο!

Δὲ μὰς φαίνεται πὼς χρειάζεται καὶ τίποτ' ἄλλο, ἔξον ἀπὸ ἓναν πολιτικὸ σύλλογο, γιὰ νὰ πά-ρουμε πάνου μας ὕστερ' ἀπὸ τίς γερεῖς κλωτσιές πὸν τρώμε ζερβόδεξα.

ΤΗΣ ΑΕΙΖΕΙ

νὰ περάσει στὴν ἱστορία ἡ ἔκκληση πούκανε τὸ Πανεπιστήμιό μας στὰ ξένα Πανεπιστήμια, μὲ φαρδιὰ πλατιά ἀπὸ κάτω τὴν ὑπογραφήρα τοῦ κ. Χατζηδάκη. Κεμαρῶ-στε τὴν:

«Ἐκ τῆς πόλεως τῆσδε ἢ τὴν τε τῶν πολιτῶν ἐλευθερίαν καὶ τὴν τοῦ πνεύματος ἐφύσε καὶ ἐπ' αὐ-τῆς τὴν τέχνην, τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἡμέρωσιν τῶν ἀνθρώπων ἴδρυσε, τὸ ἑλληνικὸν Πανεπιστήμιον ἐπικαλεῖται τὴν ὑμετέραν φιλανθρωπίαν, ὅπως πρὸς τῆς ἡμερώσεως ταύτης καὶ πρὸς τῶν ἀνθρωπίνων δι-καίων ρήξῃτε κραυγὴν διαμαρτυρίας ὑπὲρ σχολῶν

καὶ βιβλιοθηκῶν δημοσίων, ὑπὲρ γυναικῶν καὶ παι-δων κτεινομένων, ὑπὲρ ναῶν τοῦ Χριστοῦ βεβηλου-μένων, ὑπὲρ πόλεων πυρπολουμένων καὶ ἐρημομε-νων ὑπὸ τοῦ ὄχλου τῶν Βουλγάρων, ἃ δὴ πάντα τε-λεῖται οὐ πολέμου νόμῳ ἀλλ' ἐν εἰρήνῃ, οὐδεμίας ἄλλης αἰτίας αὐταῖς ἐπαγομένης ἢ ὅτι εἰσὶν Ἑλλη-νίδες, λαλοῦσι τὴν γλῶσσαν τοῦ θεοῦ Πλάτωνος καὶ ἀναγινώσκουσι τὸ Εὐαγγέλιον ἐν ἣ τὸ πρῶτον ἐγράφη γλῶσση.

Ἐπὶ ταῖς ἀνηκούστους ταύτας βαρβαρικὰς πρά-ξεις δεόμεθα Ὑμῶν διαμαρτυράσθαι, ἵνα παύσωνται τε καὶ μὴ τυχοῦσαι ἀλλαγῆς μιμησεως τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων εἰς Λαϊστρυγῶνων βίον μετατρέπωσιν».

Καὶ ταῦτα μὲν Πανεπιστήμιον ἐφθέγγετο. «Ἄστυ» δὲ ἐν τῷ τῆς ὁ δεινότες φύλλῳ εὐθυμῶν ἀντίκλιθαι ἐποίη-σατο, τήνδε:

«Καλοὶ κἀγαθοί,

Τήνδε τὴν ὥραν, ἐν τῷδε τῷ τόπῳ, τὰδε δια-τυθόμενοι, ἄτινα καὶ ἄλλα πόλλα τῶν ἐν Σκυθίᾳ ἡμερίων ἀνεγεγράφασι φύλλων, τήνδε τὴν θλίψιν ἀπο-κεκομίκκαμεν, τὰδε τὰ σημαίνοντα ὑμῖν τηλεθιβά-ζοντες, ἄτινα καὶ γνῶτε. Τῆς φρονὸς ἀπὸ γεγονότες, μένους οἱ ἐκ Βόλγα ἐμπύπλανται ἀφνω, καὶ δὴ δῆ-μον συναγείροντες, ἡμῶν κρανίου κἀτα ροπαλοῖς παί-ουσι, οἰκίας ἐμπιπράσκουσι, κοιραννοῦ Φερδινάνδου, τοῦ τὴν ρίνα τερατομεγέθη ἔχοντος, ἀπρίξ τῶν τη-λικούτων σχεδίων ἔχομένου. ἐπεὶ τοῦτο σαφῶς με-μαρτύρηται, ἡμῶν δὲ νῆες μαχίμους ἀδυνατούντων κελεῦσαι αὐτόθι δραμεῖν, τὰ δ' ἔσω τοῦ κράτου-ἡραστειώδη πῶς ὄρωντας, ἐπειδὴν καὶ «Ἀμφιτρίτη» ἡ τοῦ Ἄνακτος ναὸς καπνὸν βάλλει πλεῦσαι τὰ μάλα πεποθηκυῖα. Νῆ Δία, τί ταῦτα θεάσθε καὶ οὔ-πω ἡμῖν ἀρωγοὶ ἀφικάνετε; Τὰ δ' ἄλλα πόλλα. Χρῆ δρᾶν. Σπεῦδε βραδίως. Πεινῶντι τῶνδρες. Μίνδαρος ἀπεσοῦσα.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ»

Τὸ «Ἄστυ» παρατηρεῖ πὼς οἱ ξένοι φιλέλλητες ὕστερ ἀπὸ τὸ τηλεγράφημα τοῦ κ. Χατζηδάκη «ἐσπευσαν πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν Βουλγαρικῶν δικαίων» Σ' αὐτὸ, θαρροῦμε, δλ' οἱ φρόνιμοι ἀθρῶποι θὰ συμφωνοῦν.

ἀτέλειωτο, ἐρωτικὸ φίλι. Ἀπὸ τὸ μοναστήρι τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς σθησμένος ἔφτανε ὁ ἀντίλαλος τῆς καμπάνας πὸν σημαίνει τὸν ἔσπερινό.

Ὁ Μαθιὸς πέρασε τὸ στεφάνι στὸ χέρι του κι ἀφοῦ ἀγκάλιασε τὸ κατάρτι ἄρχισε νάνεβαινε σιγά σιγά. Σὰν ἔφτασε στὴν κορυφὴ στάθηκε. Ἐνας πα-πᾶς μὲ μιὰ εἰκόνα στὰ χέρια κ' ἓνας διάκος μὲ τὸ βαγγέλιο βαδίζανε βιαστικά πίσω ἀπὸ τὸν καντηλα-νάφτη μὲ τὸ φανάρι πηγαίνοντας σὲ κάποιο καίκι πὸν εἶτανε νὰ φύγη γιὰ νὰ κάνουε ἀγιασμὸ. Οἱ ἀθρῶποι παραμερίζανε καὶ βγάζανε τὰ καπέλλα τους μπροστὰ στὴν εἰκόνα κάνοντας τὸ σταυρὸ τους. Ὁ Μαθιὸς ἔκανε κι αὐτὸς τὸ σταυρὸ του καὶ παρακο-λούθησε μὲ τὰ μάτια του τὸν παπᾶ ὅσο πὸν προσ-περάσανε. Ἐπειτα ἔβγαλε ἀπὸ τὸ χέρι του τὸ στε-φάνι. Μὰ κεῖ πὸν προσπαθοῦσε νὰ τὸ δέση στὸ κατάρτι, δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθῇ, ζαλίστηκε, ἔ-κλεισε τὰ μάτια του κ' ἄνοιξε τὰ χέρια του. Ἀπὸ τὴν ἀγρυπνία πὸν εἶδανε τὸ παιδί νὰ πέφτη τρέζανε τρομαγμένοι στὸ μαυράγιο. Ἡ κουβέρτα τοῦ καϊκιοῦ γιομάτη αἱμάτα. Ὁ Μαθιὸς ψυχομάγαγε καὶ μισοά-νοιγε τὰ χεῖλιά του ἀπὸ τὰ ρουθούνια του κι ἀπὸ τὸ στόμα του ἔτρεχε αὐλάκι τὸ αἷμα ἀχνό. Τὰ μά-τια του εἶτανε ὀρθάνοιχτα, γιομάτα φρίκη. Μπρο-

στά του τὸ στεφάνι σπασμένο, μαδημένο, τὰ λου-λούδια σκόρπια. Ἐνα τριαντάφυλλο ἄσπρο πιτσιλι-σμένο μὲ αἷμα ἀκουμποῦσε στὸ μάγουλό του.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΒΡΑΧΟΥ

Καθουμαί στὸ παραθύρι καὶ κοιτάζω τὸν ἀντι-κρυνὸ μου βράχο. Μιὰ θάλασσα ὡς ἑκατὸ ὄργυες μὰς χωρίζει. Εἶναι ἓνας βράχος ὄχι καὶ πολὺ ἀψη-λός, ξερὸς, καταξερὸς δίχως πράσινο πὸν καὶ πὸν μόνον μέσα ἀπὸ τίς χαραμάδες τῶν πετρῶν προβά-λουνε ἄσπρα πλουμιστὰ μενεξεδάκια πὸν φαίνονται ἔτσι σὰ νὰποροῦνε κι αὐτὰ πὼς βρεθῆκανε κεῖ πάνω. Κάμποσα ἄσπρα φτωχικὰ σπιτάκια σκαρφαλώνουε στὰ πλάγια τοῦ βράχου κ' ἓνα μικρὸ ἑκκλησιδάκι μὲ ἓναν ξύλινο σταυρὸ καὶ μὲ μιὰ μικρὴ σημαίτσα πὸν κυματίζει πρὸςχαρη σὰ νὰ τραγουδάη τὴ λευ-τεριά τῆς στεφανώνας τὴν κορυφὴ του.

Γκαῖπ, γκούπ. Πότε πότε ἀκούγουνται: κάτι κρότοι σὰν κανονιές καὶ σωρὸς οἱ πέτρες σωροβολιάζονται κάτω ἀπὸ τὸ βράχο· ὁ ἐργάτης κρύβεται γιὰ μιὰ στιγμή καὶ πάλι ξαναφαίνεται γιὰ νὰ ξακολοθήσῃ τὸ κατα-

στρεφτικὸ ἔργο του. Δουλεῖε: ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὡς πα-νὰ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος, δουλεῖε ἀκούραστα κι ἀπ' τὸ κούτελό του ποταμὶ χύνεται ὁ ἅγιος ἰδρωτὸς τους Σὰν κατεβάξῃ μὲ ἄρητ' ὁ σιδερένιος λωστὸ στὰ κρύα πλευρὰ τοῦ βράχου, τὸ πρόσωπό του δείχνει μιὰ κερη-φάνεια· νοιώθει πὼς κατ' ἐμὲν μεγάλο καταφύγει κίβνη τὴ στιγμή, πὸν ἀγωνίζεται μὲ λύσσα νὰ γαλασῃ τὸ ἔργο τῆς φύσης· ὁ βράχος ἀγκυμαχάει μὰ σὰν ἀνάψῃ μέσα του ἡ φωτιά πὸν τοῦ φύτρε ὁ ἐργάτης ζεσπᾶει σὲ ἓνα μουγκρητὸ ἀγριο σὰν παράπονο καὶ σὰ φο-βέρα. Εἶναι καταδικασμένος σὲ θάνατο. Βρέθηκε σὲ ἀσκημη θέση κι ὁ ἐργάτης δὲ θὰ σταματήσῃ τὸ ἔργο του πρὶν τονε δῆ νὰ σωροβολιαστῇ ὅλος μπρο-στά του. Τὸ ἔργο του εἶναι δύσκολο, ἡ ἀνάσα του βγαίνει βαρεία κι ὁ ἰδρωτὸς τρέχει, τρέχει. Μὰ ἔχει ἐπιμονὴν πέτρινη καὶ δὲ θὰ σταματήσῃ πρὶ νὰ νικήσῃ.

Τὸ μεσημέρι γέρνει μιὰν ὥρα στὸν ἥσκιο νὰ ξα-ποστάσῃ· ὁ ἥλιος φλογίζει κ' ἡ ἀντηλιά τοῦ βρά-χου τοῦ φέρνει στὸ πρόσωπο μιὰν ἀχνα σὰ ζεστὸν αἶρα. Μὰ κείνος κοιμάται: ξέγνοιαστος· ξεκουράζεται γιὰτὶ σὲ λίγο θὰ ξαναρχίσῃ τὸ πάλαιμα. Κόκκινος τώρα ὁ βράχος σὰ νάσταξε αἷμα ἀπὸ τίς πληγές πὸν τοῦ ἄνοιξε ὁ σιδερένιος λωστὸς· ὁ ἥλιος τονε περι-λούζει μαλακὰ καὶ φαίνεται σὰ νὰ θέλῃ νὰ τοῦ

PRELUDIO...

Σάν δλοπράουνη ιτιά
στου ρυακιού το πλάγι.
Εσαι όμορφη, αγάπη μου,
ογούρε βασιλικέ μου.

Κι' από τ' άστρα πιό γλυκειά,
πιό ποθητή άπ' τή νεότη,
δταν μου λές να τραγουδώ
και να μη κλαίω ποτέ μου...

JUDIN!

"Ενα τραγουδι αγέρωχο
θά πω για τήν καλή μου...
είν' ή ψυχή της θάλασσα
κ' ή τέχνη τας τρανή.

Κι' όταν γελούν τ' άστρα της
γελάει κ' ή ψυχή μου!
Και τ' άσημένο γέλιο μας
Τή νεότη μέσα κλεί.

ZU MIR!

"Εν' άγεράκι τάφερο
—και θά τ' άπορη πάλε—
τό τραγουδάει το γιοκί.
και τή γλυκειά χαρά.

Μας μέθυσε ή αγάπη μας...
για δες στή δύση πέρα,
σιό αίμα οβύνει' ή μέρα,
και πάει, άχ πάει πιά...

Z. X.

ΑΔΕΡΦΕΣ ΣΤΟΝ ΠΟΝΟ

Είχε νυχτώση και στο Γολγοθά έπειτα από το
φοβερό κ' άτιμο δράμα τής ημέρας που ο φτόνος
ή άμάθεια και το μίσος είχαν σκυρώση τήν 'Ιδέα
Βασίλευε ή γαλήνη κ' ή νέκρα.

Σάν είπε τ' άστερά του λόγιου «σιό σένα πατέρα

γλυκάνη τήν πληγή με τις θερμές άχτίδες του.
Τ' άμενεζεδάκια γέρνουνε μαρμαίνα, φοβισμένα άπ'
ό,τι βλέπουνε να γίνεται γύρω τους. Παταλουδίτσες
φτερουγίζουνε άπό πάνω τους χαρωπές, με ή μέλισσα
βουίζει άδιάκοπα κ' ένα σαμιαμίδι σιρνεύει άλαφρό
μέσα στις πέτρες κουνώντας ζωηρά τήν ούρίτσα
του' σαν άκούση περπατησιά, στέκεται, σηκώνει το
κεφαλάκι του, στηλώνει τ' άστρογγυλά σ' ά χάντρες
ματάκια του και τρέχει να κρυφτεί όπου βρή τρυ-
πίτσα: τ' άμορφα ταπεινά σπιτάκια λούζονται
στο ήλιο παιδάκια, κοριτσάκια ζυπόλητα τρέχουνε
άπάνω στο βράχο ξένοιαστα, παίζουνε και γελούνε
με τήν καρδιά τους. Βλέπουνε τόν έργατη, τού φω-
νάζουνε άπό πάνω, τού πετούνε πετρίτσες: τ' άκκλη-
σιδάκι ξέχωρο αναπαύεται σ' ά ύψη του φαίνεται π' ά
να μην έχη έννοια καμιά για ό,τι γίνεται κάτω
σ' ά πόδια του. Κανείς κεί πάνω δε συλλογιέται τή
μαύρη τύχη που τονε περιμένει. Όλα, όλα θ' άσα-
ρωθούνε μιά μέρα σαν πέση νεκρός ο βράχος. Όρα
κακή πιάστηκε. Πρέπει να πεθάνη γιατί κρύβει τή
θέα, γιατί κόβει τόν άέρα ενός λαού. Σ' ά σκρωθ' ή
ή γίς άπό τ' ά λείψανά του, όμορφος, δλοίσος θάπλωθ' ή
δρόμος και τ' ά κύματα του καθαρού άέρα θ' άρχουν-
ται λεύτερα άπό μακρ' ά για να ζεπλύνουνε με τήν

μου, παραδίω το πνέμμα» λόγια, που δείχνανε τή
σταθερότη στην πίστη και τήν επίμονή στον άγώνα,
είχε κλίση στο στήθος το ματωμένο άπό τ' άγκάθια
κεφάλι, το μεγαλείτερο κεφάλι του κόσμου, που με
τήν όμορφιά του λόγου και τήν ένότη στο σύστημα
ήξερε ν' άδερφώνη και τήν άκούραση δράση.

Ο Χριστός είχε ξεψυχήσει

Στ' ά πόδια του Σταυρού γυρνένη έκλαιγε τού
Χριστού ή μάνα για τόν άδικό θάνατο του μονά-
κριβου, κ' έβρεχε το χρώμα με τ' άκράτητα δάκρυά
της. Μονάχη της ή έρημη εκεί-ό κόσμος είχε τρέξη στον
τόπο τής καταδίκης, για να ιδ' ή το θέαμα, για να
διασκηδάση με τ' ά μαρτύρια, κ' άφου χόστασε τή
δυσκολοχόρταξη δίψα του, με τόν ύστερο σπασμό
του άγωνιζομένου προς το θάνατο κορμιού, είχε φύ-
γη κ' έμεινε μονάχα ο Πόνος με το μεγάλο νεκρό.
"Εκλαιγε και τήν ήσυχία τής νύχτας τ' άραζαν μο-
νάχα τ' άναφιλητά της. όταν ξάφνου έκουσε στο
πλαί της πρωτακουστο γι' ατήν μοιρολόι. Γέρνει.
Κοντα της με ζέπλεγα μαλλιά έκλαιγε με σπαραγμό
ψυχής μιά νέα.

Τ' ά κλάμα της, που δεν έδειχνε τήν ήσυχη
θλίψη, με τήν τρικυμία τής άπελπισίας δεν έπαινε
τίπος' άπό τήν όμορφιά της, που διατηρούσε τήν
ίδια δύναμη, τήν ίδια μαγεία μ' όλη τήν άκατα-
στασία των μαλλιών και τ' ά σημάδια, που τ' ά δα-
κρυα είχαν άφήσει σ' ά μάτια και σ' ά μάγουλά της.

— «Ποιά είσαι, παιδούλα μου, και γιατί κλαίς
με τόσο πόνο; Τί ζητάς εδώ στου μαρτυριού τόν
τόπο; τή ρώτησε με γλυκάδα ή Παναγία.

— «Ήρθα να ρίξω στου Χριστού τ' ά πόδια το
ματωμένο τούτο σκονί», άπάντησε ή νέα και τής
έδειξ' ένα κομμάτι σκονί ματωμένο, που είχε άπι-
θώση σ' ά πόδια του σταυρού' άμ' δε φτάνει τούτο
μονάχα, πρέπει να κλάψω, να κλάψω πολύ, ίσως
μπορέση και άδυστή το κρίμα».

— «Τί σκονί είναι τούτο; φρίκη σε πιάνει να το
κουτάζης, είπε ή μάνα του Χριστού.

— «Είναι το σκονί, που μετανοιωμένος φουρκί-
στηκε ο άδερφός μου, έπειτ' άπό τήν προδοσία.
'Εγώ είμαι ή 'Ιουδιθ, ή άδερφή του 'Ισκαριώτη».

Κάνοντας μιά κίνηση προς τ' ά πίσω, τραβήχτη-
κεν ή Παναγία άπό το Σταυρό, έν' ή φρίκη ζω-
γροκίζονταν στο πρόσωπό της.

— «Του 'Ιούδα... του 'Ιούδα... άδερφή!» έψι-
θύρισε.

εωδιά τους κάθε άκαθαρσία.
'Ανατριχιάζει ο βράχος σ' ά μπήχεται βαθειά
με άπονιά το σίδερο σ' ά στήθια του και τού ξεκι-
ζει σκληρά τ' ά σωθικά πετρίτσες, κοτρώνια κυλάνε
όλοένα. Τ' ά παιδάκια με τις μητέρες τους γελούνε
και παρακολουθούνε με άπονιά το ροκάνισμα του
βράχου. Είναι πόνος για τήν ώρα θάρτη κ' ή δική
τους σειρά.

Βασίλευει ο ήλιος. Ροδοβάφεται ή θάλασσα και
τ' ά κύματα δοκιμάζουνε ήδονικά τις τελευταίες άνα-
τριχίλες σ' ά ύστερα φιλι' ά του ήλιου. Μούχρωμα.
'Ενας μαύρος ήσκιος σκεπάει το βράχο σ' ά σάβανο.
Σ' ά κάποια τρύπα κρυμμένη σκούζει ή κουκουβάγια.
ή έργατης έλαμε το σταυρό του, μαζεψε τ' ά συνεργά
του και ξεκίνησε για το σπίτι του: ο βράχος πέφτει
σε συλλοή και κοιτάζει με μίσος τόν κακόν άνθρωπο.
Πονεί σε όλο του το κορμί, τ' ά πικρά τρυπήματα
του λαστού τονε σκατάψανε: βουίζει άκόμα το κε-
φάλι του άπό τ' ά φουρνέλα: τ' ά πόδια του τρέμουνε,
ύπνος δεν τόν κολλάει κ' ή νύχτα είναι σκληρή.
Πικρές συλλογές τονε βασανίζουνε. 'Αχ' ο κακός
άθρωπος θ' ά αναγυρίση το πρωί. Στ' ά μικρά σπιτά-
κια άνάβουνε τ' ά φώτα: το μικρό καμτανάκι τής
έκκλησίτσας σημαίνει γλυκά γλυκά.

— «Και ποιά είσαι συ, που και τ' όνομα του 'Ιούδα
μονάχα σου κάνει τόσο τρέμο; τή ρώτησε με πόνο
ή 'Ιουδιθ.

— «'Εγώ; Είμαι ή μάνα του Σταυρωμένου,
που έρημη κ' όφρανεμένη άπόμεινα έπειτ' άπό τή
σκληρή προδοσία. Ο σταυρός και τ' άγκάθια δέν
έμπαρτέψαν μονάχα Κείνον, που το ήμα, ή άδικία,
κ' ή προδοσία έκαρφωσαν εδώ, σαν άτιμο κα-
κούργο. Κάθε καρφι του σταυρού του μπήκε και
μέσα βαθειά στην καρδιά μου και κείνη αιμάτωσε,
κάθε άγκάθι τρύπησε και το δικό μου κεφάλι: και
μου το μάτωσε, και κάθε λόγος του κόσμου πικρός
κ' άκαρδος, που συντρέφει το μαρτύριό του, μου
ξέσκιζε, μου μάτωνε τ' ά στήθια. Μαρτύρησε Κείνος,
μαρτύρησαν τ' ά σπλάχνα μου. Αίμα, αίμα, όλουθε
αίμα, ψευτιά, προδοσία!»

— «Σου σταύρωσαν το γιό σου κ' άπόμεινες έρ-
μη κ' ήληρη, δύστυχη μητέρα, κ' είναι ο πόνος
σου μεγάλος κ' άπειρος ο καύμός σου! Μ' ά μη φεύ-
γεις άπό κοντά μου, γιατί και κείνος συγχωρούσε
τόν άμαρτωλό στή μετάνοια. Τόν άδερφό μου—και
τόν είχα μονακριβο—μου τόν έφεραν σήμερα φουρκί-
σμένο, κ' έβλεπες σ' ά πεταμένα όξω μάτια του,
τήν άγωνία και το γιομάτο πόνους πάλεμμα προς το
θάνατο. Ο λαϊμός του όλος πληγιασμένος άπό το
σκονί και τ' ά σκουλήκια γλύφανε τις πληγές του.
'Ετσι μου τόν έφεραν τυλιγμένο σ' ένα σεντόνι,
κ' έλυσα με τούτα μου τ' ά χέρια—έλαβα τήν δύ-
ναμη!—το σκονί, που τούσφιγγε το λαϊμό, τ' ά σκονί
τούτο, που τούδωσε το θάνατο και το μαρτύριο.
'Επρόδωσε μ' ά μετάνοιασε και το μαρτύριο του θα-
νάτου ζέπλυσε τήν προδοσία. Κλαίς το γιό σου, κλαίω
τόν άδερφό μου, δυστυχισμένες κ' οι δυ', έρμες στον
κόσμο. Ο γιός σου όμως πέθανε με τή γαλήνη
σ' ά την καρδιά, που ούτε στιγμή τόν άφησε, άκόμα
και στις σκληρότερες του μαρτυριού στιγμές: πέθανε
στο καθήκον. Μ' ά άδερφός μου πέθανε καταρε-
μένος με το φοβερό τ' άγκάθι: σ' ά συνείδηση, και το
θάνατο τούδωσε το ίδιο του χέρι, για να ναι: πειό
μαύρ' ή θλίψη μου, πειό σπαραχτικός ο καύμός
μου».

Τ' ά δάκρυ' άκράτητα βρέχανε τ' ά μάγουλά της:
το ματωμένο σκονί του προδότη κείτονταν σ' ά πό-
δια του Χριστού.

— «'Αδερφές στην άφάνεια... κ' άδερφές στον
πόνο... ψιθύρισε με γλυκάδα ή Παναγία.

Κοντοζύγωσε τότες στην 'Ιουδιθ, τήν έπιασε με
τρυφεράδα μάννας άπό το χέρι και τή γονάτισε
πλαί της: ίσιαμε που ξημέρωσε, δέν άκούονταν τί-
ποτ' άλλο στο Γολγοθά παρά ο θόσνος και τ' άνα-
φιλητά τους.

Και τή μάνα του προδομένου με τήν άδερφή
του προδότη, άδέρφωσε ο Πόνος τή νύχτα του μαρ-
τυριού σ' ά πόδια του Σταυρωμένου Χριστού.

24/6/06.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΒΓΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ:

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ

ΤΟΥ ΔΕΙΛΙΝΟΥ

και πουλιέται σ' ά βιβλιοπωλεία «'Εστίας» 'Ελευ-
ρουδάκη και Μπέκ δυό δραχμές.

Η ΦΩΚΙΑ

Πέρα δὲ τὰ μάδρα πέλαγα,
Σὲ ἀγνωστο ἐρημονήσι,
Φωλιὰ κρυφὴ ἐθεμέλιωσα
Στὰ βάθη ὑγρῆς σπηλιάς.

Βουδὸ τὸ κύμα ἐρχότουνε
Στὴν ἄκρη τῆς νᾶ ὀδύσει
Καὶ μ' ἔδλεπε ζηλόφτονα
Τοῦ Πόνου ὁ Βασιλιάς.

Μιά νύχια μάδρα, ἀσάλεψη
Σεβρόστακε ἐκεῖ κάμω
Λεβὸ κορμὶ αἰθερόσταστο.
Πνιμένης κοπελιάς.

Μ' ὀλόσπυρο γέρνω καυμό...
Μὰ στὸν ὑγρὸ τὸν ἄγμο
Τὸ ὀλόσπυρο κρίνο ἐγέννηκε
Μιά φώκια τῆς σπηλιάς!

Ἀθήνα, Θεριστῆς 1906.

ΝΙΚΟΣ ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΤΡΙΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ *

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

Τὸ «Βυζάντιον» journal Latin patriotique.

Ἀρχίζω ἀπὸ τὴν πιὸ καινούργια φημερίδα γιὰ νὰ καταλάβετε τί εἶνε οἱ πιὸ παλιές. Τὸ δίχως ἄλλο ἢ οἰκτρότερη καὶ πιὸ ἀπελπιστικὴ ἀμάθεια δὲν εἶνε ἡ νεομαρξιστικὴ σοφία τοῦ συντάχτη, τότενες τὸ φύλλο βγαίνει μὲ παράδες λατινικούς. Λατινικός δ' ἀχτύλος. Ὁ Πάπας.

Ἀκόμη γιὰ νὰ γίνῃ πιὸ νόστιμα ἱστορικὸ τὸ πρᾶμμα : ὁ Γεώργιος Καΐσαρ. Ὁ Ὀκταβιανός. Ὁ Ἀντώνιος καὶ... ἡ Κλεοπάτρα. Ὁρισμένως ἡ Κλεοπάτρα.

Ἔτσι μαθαίνουμε, διαβάζοντας τὸ κύριο ἄρθρο τοῦ 15 ἀριθ., ὅτι εἴμαστε ἀπόγονοι τοῦ Βιργίλιου! Timeo Danaos... journal patriotique etc !!

Κύριε Μιστριώτα! Σοῦ βάλανε τὰ γυαλιὰ οἱ ὀπαδοὶ τῆς βλακείας σου. Νὰ τί κάνει ἡ γλώσσα.

Οἱ Πρόγονοι. Οἱ Ἀθάνατοι. Πῆτε μας καθαρὰ: Εἴμαστε Λατίνοι ἢ Ρωμαῖοι. Νὰν τὸ ξέρουμε. Νὰ κανονίσουμε τὴ δουλιὰ μας.

Τὸ ἄρθρο λέει: οὐδεὶς βεβαίως θ' ἀγνοῖ τὸ ἀθάνατον αὐτὸ τῶν προγόνων ἡμῶν λόγιον... (φοβοῦ τοὺς Δαναοὺς κτλ.).

Ἡ ἴδια φημερίδα στὸ πρῶτο τῆς νοῦμερο, μιλώντας γιὰ τὸ «Πρόγραμμα καὶ τὰς Ἀρχάς τοῦ φύλλου ἡμῶν» ἔγραφε τὸ ἐξῆς ἀλησμόνητο: Ὁ τίτλος μας φανεροὶ τὸ πρόγραμμά μας...

Οἱ Εὐρωπαί, ὁ Πανσλαβισμὸς, καὶ ἔλδο: οἱ δάχτυλοι ἔχουνε βρεῖ τὸ μπελά τους. Journal patriotique! διάβολε!

Ὁμόνοια—Ταχυδρόμος.

Οἱ πιὸ παλιές τῆς Ἀλεξάντρας. Γι' αὐτὸ τίς βάζω μαζί. Μπορεῖ νὰ ὑπάρχει κάπου κάπια διαφορὰ στὶς δυὸ—κι' αὐτὴ γιὰ τὸν κόσμον τὸ χριστιανικὸ, τὸν ἐπιεικῆ βέβαια, κι' ὄχι: γιὰ μένα καὶ γιὰ τὸ Νου-

* Σημ. τοῦ «Νουμά» Ἀπὸ πλατιὰ μελέτη πού μᾶς ἔστειλε κάποιος δικός μας ἀπὸ τὴν Ἀλεξάντρα (γιὰ τὸν ἐκεῖ Ἑλληνομαρξιστὴ) τυπώνουμε σήμερα τὸ μέρος πού γίνεται κουβέντα γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ τύπο, γιὰτὶ δὲν περισεύει τόπος νὰ τὴν τυπώσουμε ἀλάκατη τῆ μελέτη.

μά—Ἀλίμονο! Τὴ νὰ πῶς ξεγυρᾶνε κανεὶς; ποιά διαφορὰ στὴν οὐσία τους; Ἐναν Ἀφέντη ἔχουν κι' οἱ δυὸ τους—Ἐναν Ἀφέντη βάρβαρο. Πολλὲς φορές αἰσινεῖδητο. Πάντα δὲ κακόν. Ἀπελπιστικὰ κακόν, ἀπὸ τὴν καθαρὰ ἠθικὴ σημασία τοῦ κακοῦ. Κι' αὐτὸς ὁ ἀφέντης εἶνε ὁ Τυπογράφος. Πού εἶνε ἐκδότης—διευθυντῆς, διαχειριστῆς, τὸ πᾶν.

Ὁ Συντάχτης εἶνε ὁ ἀντιγράφος τῆς γνώμης, τοῦ στοχασμοῦ, τῆς κακοθηλαίας τοῦ ἀφέντη πού πλερώνει: τοῦ τυπογράφου. Ὅ,τι γίνεται στὴν Ἀθήνα μὲ τὸν τύραννο Τσαγκάρη. Μὲ τὴ διαφορὰ πῶς ὁ Τσαγκάρης ἰδῶ εἶνε κάθε μίρα στὴ μύτη τῆς δυστυχισμένης πέντας τοῦ συντάχτη. Γιὰ τὸ ἔνδοξο βάζουν: διευθυντῆς ὁ κ. τᾶδε. Ρωτήστε τοὺς ἴδιους τοὺς διευθυντῆς νὰ σᾶς πουν: Εἴμαστε οἱ κρᾶχτες τῶν πελατῶν τοῦ Τυπογραφείου «Ταχυδρόμος» τοῦ τυπογραφείου ἢ Ὁμόνοια». Ἡ φημερίδα—κι' αὐτὸ δὲ θὰ τὸ διαψεύσῃ κανεὶς—βγαίνει γι' ἀποκλειστικὴ ρεκλάμα τοῦ τυπογραφείου. Ὁ τυπογράφος βγάζει στὴ στιγμὴ φύλλο. Ἐνα ψαλλίδι κι' ἕνας βλάκας πάντοτε κουτσομεταφραστῆς κι' ἀκόμα—γιὰ τὸ ψαλλίδι— ἕνα μάτσο ἀπὸ Ἀθηναίικες φημερίδες καὶ τὸ φύλλο εἶνε ἔτοιμο. Ὁ Δημοσιογράφος δὲν τὸ βγάζει. Ποτέ. Καὶ τὸ κακὸ—πού κανεὶς δὲν τὸ αἰσθάνεται—εἶνε πῶς οὔτε θὰ μπορέσῃ ποτε νὰ βγάλῃ. Ἔτσι καὶ σ' αὐτὲς δὲ βλέπουμε τὸ Δημοσιογράφου. Καὶ συνεπῶς τίποτα. Μόνον δυὸ σελίδες ρεκλάμας. Δηλαδή τὴν ὅλη τὴ θετικὴ τοῦ φύλλου. Ἡ ἄλλη εἶνε γιὰ τὸν τύπο! Κι' ἄς πάρουμε τίς Καίρινες. Τὸ «Καίριον» τὸ «Χρόνον» τὸ «Φῶς» τὴν «Ἐθνικὴ».

Δὲ βλέπω τί ἰδιαίτερο θὰ μπορῶσε κανεὶς νὰ προσέσῃ γιὰ τίς Καίρινες. Ἰδιαιτέρου χειρότερο, μάλιστα. Καλλίτερο ὄχι. Ὁ τυπογράφος. Ἡ ἴδια τοῦ τυπογράφου καὶ δῶ. Θαρρεῖ κανεὶς πῶς ὅλοι δῶ κάτου ἦρθαν νὰ βγάλουν ὅπως—ὅπως παράδες. Κι' ὅσοι δὲν ἐμπόρεσαν ἢ δὲν ἤθελαν ναμπουν στὴ μπόρσα, στὰ μπαμπάκια, ἐσκέφτηκαν πῶς μιά φημερίδα... γιὰ τὸ τυπογραφεῖο δὲν θὰ ἦταν ἄσχημο πρᾶμμα! Δηλαδή βιομηχανία, δηλαδή βρῶμα ἀντίληψης, δηλαδή σακατισμὸς σκέψης καὶ ζωῆς πού σὲ κάνουν νὰ φτύνεις χιλίες φορές στὸ λεφτὸ ἀπὸ ἀηδία. Μιά ἐξαίρεση—βγαλμένη ἀπὸ τὴ σύγκριση—μπορεῖ νὰ κάνει κανεὶς γιὰ τὸ «Χρόνον». Στὸ ζήτημα μόνον τοῦ Τυπογράφου. Εἶνε κάπως ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὸ βρωμερὸ αὐτὸ σκουλήκι, μὰ σκλαβωμένη σὲ τόσοὺς σωροὺς προλήψεων, φανατισμῶν, στενοκεφαλίας, προσωπισμοῦ. Χωρὶς νὰ ξέρει κανεὶς πῶς, θεωρεῖται καὶ ὡς ὄργανο τοῦ Πατριάρχου! Ὁργανο; Σὲ τί; Σὲ ποιὸν ἀγῶνα; Σὲ ποιὸν πόλεμο; Στὶς λειτουργίες; στὰ μνημόσυνα; στὶς τελετές; στοὺς πηγαιμούς καὶ τοὺς ἐρχομούς τῶν παπάδων; Αὐτὸ δὲν εἶν' ὄργανο ἔτσι. Εἶνε, καθὼς εἶνε στὸ στρατὸ: ἡμερησία διαταγή!

Κι' ὅμως ἡ διάδοσις ἔχει τὸ λόγο τῆς. Ἄχ! τὴν ψευτιά τῆς. Τὴ σκοπιμότη τῆς. Γιὰ τὸ ἠθικὸ κύρος τοῦ φύλλου στὴν ἀντίληψη τοῦ κουτόκοσμου. Πραγματικὰ δηλαδή ὁ Πατριάρχης εἶνε ὄργανο τοῦ «Χρόνου». Κι' ἔχει τὴν ἱστορία τῆς αὐτῆς ἢ ὑπόθεσις. Αὐτὸ τὸ χρέος. Ὁ «Χρόνος» ὑπῆρξεν ἀντρενέρ τοῦ Πατριάρχου, κτλ.

Τὴν ἴδια κατεργαρίαν—δηλαδή τὸν ἴδιο λόγο θέλω νὰ πῶ—εἶχε, κι' ἔχει κάπως καὶ σήμερα, ἡ διάδοσις πῶς τὸ «Φῶς» εἶνε τὸ ὄργανο τοῦ Διπλωματικοῦ Πρακτορείου. Ἐπὶ Γεννάδη αὐτὸ ἦταν ἡ πίστη τῶν ἡμογενῶν. Τὸ ρωμέικο Διπλωματικὸ Πρακτορεῖο πού δὲν ἔχει: Διπλωματικὸ Πράκτορα,

γραμματέα, δραγουμάνο, καθάση, πού δὲν ἔχει τὸ Θεὸ του, φκντάσου νᾶχει καὶ δημοσιογραφικὸ ὄργανο.

Θαρρεῖ πῶς κάποιος Ναπολιτάνος ζεπεσιμένος σὺ παίξει στὴν καταξεσκισμένη του φουσαρόνικα τὸ τραγοῦδι τῆς ἀγάπης!—Καὶ νὰ πού ὑπάρχει «μουσοτραφῆς κωνόν» πού δίνει τὰ γροσάκια του στὸν παλιάτσο τοῦ ὁρόμου.

Μὰ κι' αὐτὸ δὲ γίνεται: πάλι χωρὶς λόγο. Τίποτα δὲ γίνεται χωρὶς λόγο. Ὁ παλιάτσος προοστατεῖ καὶ ἱκανοποιεῖ τὰ (μουσικὰ) συμφέροντα τοῦ γύρω του κόσμου...

Μιά δεύτερη, μεγάλη ψευτιά πού ταρᾶζει καπτε τοὺς δημοσιογραφικοὺς κύκλους ἰδῶ καὶ στὴν Ἀλεξάντρα, εἶνε τὰ ζητήματα τὰ κοινοτικά. Τὰ συμφέροντα τὰ κοινοτικά. Πάνου-κάτου ὅ,τι γίνεται μὲ τίς ἐκλογές στὸ ἐλεύθερο (!!!) κράτος. Κι' ὅ,τι γίνεται σὲς διαχειρίσεις τῶν Δήμων.

Πρὸ πάντων οἱ διαχειρίσεις τῶν Κοινοτικῶν ταμείων ἐνδιαφέρουν πολὺ τὰ φύλλα.

Δὲ λέω ὑπερβολές.

Ἄλλη ψευτιά κι' ἄλλο «Ἀθθεν» εἶνε οἱ ἀδελφότητες, οἱ Σύλλογοι. Ὁ κ. Πρόεδρος. Οἱ Σύμβουλοι. Τὸ δημοσίευμα τῶν φαύλων καὶ γιοματῶν βλακεία λόγων τῶν ρητόρων. Τὰ βαφτίσια. Οἱ γάμοι. Ἐνα ἄρθρο, μιά ἀλήθεια, δὲν ἐνδιαφέρουν τόσο, ὅσο τὰ βαφτίσια καὶ οἱ γάμοι τῶν ἡμογενῶν. Πολλὲς φορές ἐπίασαν μιά κολώνα οἱ περιγραφές κάποιου γάμου ἢ κάποιου ζου—ζου αὐτοῦ νεοφωτιστοῦ τέκνου τοῦ ἐντίμου... φτύνω ἀπὸ ἀηδία!

Ἀκολουθᾶνε ἀκόμα πολλὲς μικροφιλοτιμίες καὶ ἐλεεινὲς φιλοδοξίες. Ὑστερ' ἀπ' ὅλα ἔρχεται τὸ ἔθνος. Ἡ ἐθνικὴ ψυχή. Τὰ ἀπαράγραπτα. Τὸ Κρητικὸ. Τὸ Μακεδονικὸ. Γι' αὐτὰ βρίσκεται κάποιος πάντα διαβιστικὰ ζεπεσιμένος συντάχτης ἐπαρχιωτικῆς φημερίδας νὰ εἰπῇ τὴν ἴδια του. Θὰ συμβουλίψῃ τὸ Βασιλεῖα, τὴν Κυβέρνηση. Θὰ βρῖση τὰς προστάτιδας. Καὶ θὰ ἐπαναλάβῃ τὸ γνωστὸν:

Ἡ Ἑλλάς θὰ ζῆσῃ κτλ. Ὁ θὰ τύχη καὶ κανὰ φιλολογικὸ ζήτημα. Δὲν ἔχει παρὰ νὰ βαφτίσῃ τὸ Μάξ Νορδάου φραντζέζο (ἀναφέρει βλέπει τὸν Ἐκφυλισμὸ του) τὸ Λέσσιχ θὰ τόνε κάνει Ἑγγλέζο γιὰ νὰ κολακίψῃ... τὸν Κρόμερ ἴσως! καὶ θὰ «αἰκθίση τὰς σκέψεις του ἐπὶ τοῦ χάρτου!» Ἀλίμονον ἐν τύχη νὰ καταπιαστῇ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Αἱ ἔθερρο! οἱ Μαλλιαροὶ! Μιά ἐξαίρεση θετικώτερη θὰχε νὰ κάνει κανεὶς γιὰ τὰ δυὸ ἰδέφφρα, τὸ Ν. καὶ Στάθη Καραβία. Καὶ οἱ δυὸ σωταχτες (!) στὸ «Καίριον» δηλαδή διορθωτῆς, μεταφραστῆς μὰ ἔξω ἀπὸ τὸ γραφεῖο τους: ἀρχετὰ ἄνθρωποι. Ἀγαποῖν καὶ τοὺς μαλλιαροὺς. Κι' ἂν δὲν τοὺς πικνεύουν—γιὰ λόγους τυπογραφικοὺς—μὰ δὲν τοὺς βρίζουν. Μὰ κι' αὐτοὶ καταδικασμένοι γιὰ πάντα πιά στὴν ἀχρηστία...

Ζουγράφος καλὸς δὲν εἶμαι, τὸ ξέρω. Ἡ Ζουγραφία περὶ τύπου πού σᾶς ἔδωσα, φαντάζομαι, δὲν εἶνε ἡ τέλεια. Ἐκεῖνη πού θὰ ἦταν σύμφωνη μὲ τὴν αἰσθητικὴ ἀρχὴ τοῦ Βίλχελμ Μάιστερ. Μὰ κι' ἂν ἰλάθεψα, ἰλάθεψα στὸ χειρότερο.

Καὶ εἶνε χειρότερα. Ἄφισα καὶ κάμποσα. Ἐξαίφνα τοὺς ἐκταχτοὺς συνεργάτες: δοντογιατροὺς, δασκάλους, πατριώτες, κι' ἄλλους τῆς ἴδιας φάρας. Ἐνας τέτιος ἐπικίντυνος ἂν καὶ καπετὰν φασαρίας τίς πιὸ πολλὲς φορές, εἶνε κι' ὁ ἐκπρόστρατος δάσκαλος κ. Κρέμος. Μὰ τί δάσκαλος! Βουτηγμένος ἀλάκαρος στὴ βρῶμα καὶ στὴν κελία—στὴν κελία πρὸ πάντων, καὶ στὴν κευτοπενηριά τοῦ δα-

σκαλισμοῦ. Τὰ βωμοσκάνταλα τοῦ γυμναστηρίου αὐτοῦ «Γοιτοί» καὶ τῆς Ἀμπέτειας Σχολῆς εἶνε κρυφὰ παιδιὰ τοῦ δασκάλου αὐτοῦ.

Τὸν θαυμάζει κανεὶς στὴν τέχνη του.

Μὰ τ' ἀφίνω γιατί πολὺ μὲ τραβήξεν ὁ τύπος. Καθὼς εἶπαμε μ' ὄλα τὰ λάθια μου κι' ὄλες τίς παράλειψες πάντα θὰ καταλάβατε τὸ τί εἶδους καθρέφτης εἶν' αὐτὸς ὁ γκαζτενεκὴς. Πῶς μπορεῖ λοιπὸν νὰ καρτεράει κανεὶς τὴν κλητέρεψη; Ἀπὸ ποῦ νὰ μᾶς ἔρθει αὐτὴ ἡ θεά; Πιστεῖτε κανεὶς μας στὰ μεταμορφωτικὰ θάματα; Ἀπὸ ποῦ, θέ μου, ἀπὸ ΠΟΥ; ;

ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟΣ

ΤΟ ΟΝΟΜΑ «ΓΥΦΤΟΣ» ΚΑΙ Η ΜΙΚΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ

Ἄς μὴν τρομάξῃ ὁ ἀναγνώστης μας. Δὲ θὰ μιλήσωμε γιὰ τοὺς Γύφτους, τοὺς Ἀτσιγγάνους, ὅπως τοὺς λέγουν ἄλλοι.

Ἐδῶ ὁ λόγος μας εἶνε γιὰ μιὰ παράξενη συνθήκη πούχουμε στὸ Μωριζ, στὰ χωριά τῆς Ζαχαρίας.

Ὅταν ἓνα παιδί ἀρρωστήσῃ ἀπὸ σεληνιασμό, οἱ γονιοὶ καὶ οἱ ἰδικοὶ τὸ ξεγράφουν. «Δὲν εἶνε δικό μας παιδί. Οἱ Γύφτοι, μᾶς τέρρηξαν. Γύφτος εἶνε».

Ἀπὸ τότε τὸ παιδί δὲν τὸ φωνάζουν μὲ τὸ ἀληθινὸ ὄνομά του, παρὰ μὲ τὸ ψεύτικο «Γύφτος».

Τὸ παιδί μεγαλώνει, ἡ ἀρρώστια πολλὰς φορὲς τὸ ἀφίνει, καὶ μόνο τὸ ὄνομα Γύφτος δὲ ξεκολλᾷ ἀπὸ πάνω του.

Ταλαίπωρε ἄθροπε! Μὴν εἰμπορῶντας νὰ ρήξῃς κάτω τὸ φοβερὸ θεριὸ πού ἀφρίζει μὲς' στοῦ παιδιοῦ σου τὸ στόμα, προτιμᾶς νὰ παίξῃς μιὰ ἄνοστη, ἄν καὶ ἀνέξοδη κωμῶδια! Σ' ἐγέλασεν ἡ μαντραγούρα(1) ὡς τώρα, σ' ἐγέλασε τὸ βρωμιούχο κάλι, σ' ἐγέλασεν ὁ ἀμυλονιτρίτης, τώρα παρουσιάζεται ἄλλο βοτάνι, ἡ σερεμπρίνα. Ἴσως αὐτὴν τὴν φορὰ ὁ σεληνιασμὸς ξεγραφτῆ ἀπ' τίς φοβερὲς τίς ἀρρώστιας, ἴσως πάψῃ γιὰ πάντα νὰ παρασταίνεται ἡ θλιθερὴ κωμῶδια τοῦ «Γύφτου».

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Γ. ΠΟΥΛΑΚΗΣ

Γιατρός.

1) Μαντραγούρα· παλιά Ἑλληνικὰ Εὐβάχεια. Λατινικὰ Belladonna.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΝΕΑ ΕΡΓΑ

Τὸ θέατρο τοῦ Μαίτερλιγκ— Ὁ Παρεΐσακτος.

Εἶπανε καὶ τὸ Μαίτερλιγκ συβολιστῆ, ἀκατανόητο, τρελλό. Κι' ὁμως ὁ Βέλγος ποιητὴς δὲν ἔχει στὰ ἔργα του οὔτε ἴχνος φιλοσοφίας ἀπὸ κείνη πού δίνει τὸ νοῦ μὲ τίς διαφορὰς θεωρίας, καὶ πλαναίνει σκοτισμένη τὴν σκέψιν, στὰ μονοπάτια τῶν κοινωνικῶν λογισμῶν. Ἡ τεχντροπία του εἶνε παιδί κι' αὐτὴ τῆς ξεχωριστῆς ψυχῆς του, καὶ καταντᾷ φυσικὰ ἀποκρουστικὴ γιὰ τὸν πολὺ κόσμον πού δὲν εἶνε στὴ φύση του νὰ μπῆ στὸν κύκλον τῆς αἰσθητικῆς καὶ τῆς τέχνης τοῦ συγγραφέα, καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ στὸν ὀρμητικὸ δρόμον του. Τὸ ἔργο τοῦ Μαίτερλιγκ δὲν εἶνε ἀπὸ κείνα πού μιλάνε στὸ νοῦ καὶ ζητᾷ

μόνο τὴν δύναμιν καὶ τὴν βαθύτητα τῆς σκέψης γιὰ νὰ φωτιστοῦνε τὸ ἔργο του μιλάει στὴν ψυχὴ μὲ τὴν λεπτότητα πού ἔχει στὴν ποιητικὴ ἀντίληψιν μερικῶν πραγμάτων. Ἴσως ἡ ποίησός του ἀξίζει μόνο γιὰ ὅσους βλέπουν τὴ ζωὴ μ' ἄλλο μάτι, αἰσθάνονται κάποιο σεβασμὸ καὶ φόβον πρὸς τὴ Μοῖρα, κι' ἔχουν βαθειὰ μέσα τους τὴν αἰσθησὴ τῆς γύρω Ζήσης, γιὰ ὅσους ὀλόκληρος μυστικὸς κόσμος ζῆ μὲς' τὴν ψυχὴ τους!

*

Φανταστῆτε πῶς βρίσκεται κανεὶς σ' ἓνα ἔρημον σπιτί καταμεσῆς μεγάλου δάσου. Γύρω τριγύρω θεόρατα δέντρα τὸν ζώνουν. Εἶνε μονάχος καὶ στεναχωριέται, ἀνοίγει τὸ παράθυρον καὶ κάθεται συλλογισμένος. Τὸ ἡλιοσπίλημα ἀπλώνει μέσα στὶς κάμαρες μεγάλες σκιές. Ὅλα τὰ πράγματα γύρω ἀρχίζουν νὰ σκοτεινιάζουν. Ἐνα μικρὸ ποταμάκι σιγοκυλάει παρακάτω μουμουρίζοντας. Πέρα ἀπὸ μακριὰ ὑποστατικὰ ἀκούγονται κάθε τόσο γαυγίσματα σκύλων. Ὑστερα βαθειὰ ἡσυχία καὶ πάλι... Προβαίνει ἀργὰ τὸ βράδι. Πεῦ καὶ ποῦ σ' ἀπόμακρα ποιμενικὰ σπιτάκια ἀνάβουν ἓνα μὲ τ' ἄλλο τὰ νυχτερινὰ φῶτα. Στὸν οὐρανὸ ἀρχίζουν νὰ φέγγουν τ' ἄστρα. Ἐνας διαβάτης περνᾷ πέρα. Τὸν ἀκολουθεῖ μὲ τὸ μάτι ἴσαμε πού χάνεται μακριὰ πίσω ἀπὸ κάτι δέντρον.

*

Στὸ μονιασμένον αὐτὸν ἄνθρωπον χίλιες σκέψεις θὰ γεννηθοῦν τότε μὲ μιὰς στὸ νοῦ του. Σιγὰ σιγὰ θ' ἀρχίσουν νὰ ξαναγυρίζουν στὴν ψυχὴ του γλυκύτατες θύμησες, παλιές ξεχασμένες ἀγάπες, ὠραίες στιγμὲς πού πέρασαν. Ἄξαφνα κάτι θὰ δαγκάσῃ ἀπὸ τομα τὴν καρδιά του. Θὰ θυμῆται τίποτα τραγικὸ! Ἄν ἔχασε στὴ ζωὴ του πολυαγαπημένον του πρόσωπον εἶν' ἀδύνατον νὰ μὴ τοῦ ἔρθῃ στὸ νοῦ του, καὶ νὰ μὴ ξανακισταθῇ τὴν πρώτην του λύπην ὅχι πιά μὲ τὴν παλιὰ τῆς δύναμιν, μὰ σὰν ἐλαφρότατη τώρα πνοὴ μελαγχολίας. Ὑστερα πάλι θὰ φύγουν οἱ μαῦρες συλλογὲς καὶ θὰ πετάξῃ ἡ ψυχὴ του σὲ καμμιὰ παλιὰ του ἀγαπητικιά, ἀνείναι γέρος θὰ γυρίσῃ στὰ νεανικά του χρόνια, ἄν εἶνε νέος στὰ παιδικὰ του, κι' ἄν εἶνε παιδί θὰ θυμῆται ἴσως κινὰ ξανθὸ μωρουδέλι πού ἐπαιξε μαζί του τίς κοῦκλες σὰν εἶτανε ἀκόμα βρέφος. Κι' ὅταν πιά νυχτώσῃ, κι' ὄλα τριγύρω σωπάσουν θὰ φοβηθῇ μονάχος του, ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου θαρθῇ ἐπίμονα νὰ καθήσῃ σὰ μαῦρος κόρακας στὴν ψυχὴν του ἀνοίγοντας τὰ φτερά του γιὰ νὰ σκεπάσῃ καὶ νὰ σβύσῃ κάθε ἄλλη σκέψιν. Θὰ κλείσῃ τὸ παράθυρον γιὰ νὰ κοιμηθῇ κι' ὁμως δὲ θὰ μπορέσῃ. Ὁ παραμικρότερος κρότος θὰ τὸν τρομάξῃ. Τὰ γαυγίσματα τῶν σκύλων πού πρὶν ἴσως τὸν φχαριστοῦσαν θὰ τὸν ταραξούν. Ἄν σηκωθῇ ἄξαφνα ἄλαφρος ἀγέρας κι' ἀρχίσουν νὰ σιγοφιθυρίζουν τὰ φύλλα τῶν δέντρων, θ' ἀφιγκραστῇ ν' ἀκούσῃ νομίζοντας πῶς κάτι λίνε μεταξὺ τους γι' αὐτὸν, γι' αὐτὸν πάντοτε. Ἰδέες πολλὰς, ἀλλόκοτες, περίεργες, ζωντανεμένες σὲ χιλιάδες μορφάς, σχήματα τρόπους, χρώματα θὰ παρουσιαστοῦνε μπροστὰ του, Ὅλος ὁ ἰσωτερικὸς κόσμος ἐξύπνησε πιά καὶ χορεύει γύρω του δαιμονικὸ χορὸν.

*

Μιὰ τέτοια πνοὴ αἰσθημάτων καὶ συγκινήσεων εἶνε τὸ θέατρο τοῦ Μαίτερλιγκ. Ἄκούγοντας ἔργο του μπορεῖς νὰ μείνης μὲ τὴν ἴδια περιέργην ἐντύπωση πού σου δίνει κ' ἡ βαθειὰ αἰσθησὴ τῆς Φύσης. Οἱ ρεμβασμοὶ οἱ μυστικώτατοι τῆς ψυχῆς εἶνε πολ-

λὲς φορὲς τόσο ἀληθινὰ ζωντανεμένοι πού νομίζε κανεὶς πῶς ὅσα κινεῖονται καὶ λέγονται στὴ σκηνὴ εἶνε ἀπ' τὴν ἴδια κρυφοζωὴν τοῦ παρμένα. Δυνατὴ προσπάθεια λοιπὸν νὰ κινηματογραφῆσῃ τὸν ἰσωτερικὸν κόσμον πού ἀσυναίσθητα ζῆ μέσα μας. Ἐτσι ἐξηγεῖται εὐκόλως πῶς ὁ Μαίτερλιγκ εἶνε ἀκατανόητος γιὰ πολὺν κόσμον. Ὁ Βέλγος ποιητὴς δὲν ἔχει νὰ πῇ πολλὰ πράματα σ' ἓναν ἄνθρωπον πού ἡ φύση, καὶ τὰ παράδοξά της, τὸν ἀφίνουν ἀσυγκίνητον καὶ πού ἡ ἀνέμη τῆς ψυχῆς του δὲν ἔχει γύρω σὲ τί νὰ στριφογυρίσῃ. Γιατί οἱ θεατῆς ἢ ἀναγνώστης εἶνε κείνοι πού παίζουν τὸ δράμα· ὁ συγγραφεὴς μόνον φροντίζει μὲ τὴν τέχνην του νὰ τοὺς ξυπνήσῃ τὸν ἰσωτερικὸν κόσμον.

*

Κ' ἡ τεχντροπία του καταντᾷ πολλὰς φορὲς παράδοξον, ἀκατανόητον. Μέσα στὰ ἔργα του καὶ τὸ πῶς μικρὸν πρᾶμα ἔχει τὴν θέσιν του καὶ καμμιὰ φορὰ ἐκεῖνο πού σ' ἓνα κοινὸ θεατῆ ἢ ἀναγνώστη περνᾷ ἀπαρατήρητον σ' ἓναν ἄλλον δίνει ὀλόκληρον μυστικὴν ἐντύπωση. Τὰ λυγίσματα τῶν σκύλων καὶ τῶν κοκῶν τὸ λάλημα, τῶν ἀνδονιῶν τὸ τραγοῦδι, τὸ φτερούγισμα τῶν πουλιῶν, τὸ νερὸ πού κυλάει σιγαλινὰ στὸ ποταμάκι, ὁ ἀγέρας πού σηκώνεται ἄξαφνα, ἐδῶ τὸ σκότος ἐκεῖ τὸ φῶς, τὸνα ὕστερα ἀπ' τ' ἄλλο ἀπότομα, τῶν δέντρων τὰ λαφρὰ μουμουρίσματα, τὸ φεγγάρι πού αἰμάτινον θὰ προβάλλῃ πίσω ἀπ' τὸ βουνόν, ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς φύσης κι' ὄλες οἱ μυστικὲς τῆς ψυχῆς αἰσθησες πλέκονται στὰ ἔργα τοῦ Μαίτερλιγκ ἄλλοι σὲ ποιήματα ἑκτακτῆς ὀμορφίης κι' ἄλλοι σὲ εἰκόνες ὑπέροχης φρίκης τραγικῆς. Μ' ὅλα αὐτὰ τὰ σύμβολα ἔτσι ἀρμονικὰ δεμένα μὲ τὸ μυστικὸν πού μοναχὴ ὁ ποιητὴς ξέρει, καταρθῶνε νὰ συνταράξῃ μέσα μας τὸν ἰσωτερικὸν κόσμον. Κι' ὅπως μὲς' τὴν μαγείαν τοῦ μυστηρίου μιᾶς ὠραίας νύχτας νοιθώμε παραδόξον συναίσθημα καὶ ξυπνοῦνε μέσα μας οἱ κοιμισμένοι ἀντίλαλοι τῶν περασμένων, ἔτσι καὶ στὰ ἔργα του καταφέρνει νὰ μᾶς βάζει μέσα σ' ἓνα τέτοιο κύκλον σκέψεων κι' αἰσθήσεων πού ὀλόκληρον νὰ ξεσκεπαζέται μπροστὰ μας ἡ τραγικότης τοῦ μοιραίου καὶ τῆς ζωῆς.

*

Ἀπὸ τὰ δράματά του «Οἱ ἑπτὰ Πριγκηπέσες» «Ἡ πριγκηπέσα Μαλέν» «Ὁ Παρεΐσακτος» καὶ «Οἱ Τυφλοὶ» εἶνε κείνα πού περσότερον ταιριάζουν σ' ὅσα εἶπα. Τὰ λοιπὰ ἔργα του ἄλλα εἶνε μὲ διαφορετικὴν μορφήν, κι' ἄλλα ἀπὸ τὴν ἴδιαν τεχντροπία, μὰ μὲ ἰδέαν πολὺ πῶς ἐξωτερικῆν.

*

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ «Παρεΐσακτου» πού παίχτηκε τὴν περασμένην βδομάδα ἀπὸ τὸ θέατρο Οἰκονόμου εἶνε αὕτη: Μὲς' τὴν σάλλα ἐνός παλιῦ πύργου σ' ἔρημην ἐξοχὴν εἶνε μαζωμένοι ὁ γέρον — παπούς—ὁ πατέρας—ὁ γαμπρός—τὰ τρία κορίτσια. Στὴ διπλανὴν κάμαρα βαρεῖα ἀρρωστὴ εἶνε ἡ ἄλλη κόρη. Σ' ὄλων τὰ πρόσωπα εἶνε ζουγραφιστῆ ἡ ἀγωνία τῆς ἀνησυχίας. Περσότερον ἀπ' ὅλους ὁ γέρον—Παπούς τυφλὸς ὀδοντάρης μὲ τὸνα πόδι στὸν τάφον βρίσκεται σὲ μεγάλῳ φόβῳ. Κάθε λίγο ρωτᾷ τοὺς ἄλλους γιὰ τὴν ἀρρωστὴν κ' ἐνῶ ἐκεῖνοι θέλοντας νὰ τὸν ἡσυχάσουν τοῦ λένε πῶς πάει καλύτερα ἐκεῖνος μὲ τὸ προαίσθημά του πού τὸν κανεὶ νὰ τρομάξῃ ὅλα τὰ γύρω του, δὲν τοὺς πιστεύει. Κάνει ἐρώτησες πολλὰς, περίεργες, ἀλλόκοτες γιὰ τὸ κάθε τι· ὅλοι πιά τὸν νομίζουν ξαναμωραμένον καὶ δὲν τοῦ ἀπαντοῦνε. Περι-

μένουν όλοι κάποιον, μιὰ γυναίκα συγγενισχά τους που τους ύποσχέθηκε πως θαρρή τή νύχτα. Οί ώρες όμως περνούν και κανείς δέν έρχεται. Η άνησυχία τους κάθε στιγμή μεγαλώνει. Φαίνεται πως όλοι κάτι περιμένουν μά κι' αυτοί δέ ξέρουν τί. Τό παροχθρο τής σάλλας που βλέπει στο μεγάλο περβόλι είν' άνοιχτό. Άκούνε κάποιο κρότο και νομίζοντας πως είναι κείνη που περιμέναν τρέχουν όλοι—έξόν άπ' τόν παπού— στο παραθύρο. Κάτι μπήκε άπ' τήν πόρτα τού κήπου... θα είν' αυτή χωρίς άλλο. Μά τά σκυλλιά δέ γαυγίζουν. Περίεργο, τ' άηδόνια σίωπασαν, οί κύκνοι δέ κουνιούνται πιά. Μά ποιός είναι λοιπόν; 'Ο γέρω—παπούς όλο και ρωτάει. Είναι τυφλός κι' όμως βλέπει πάντα, κάτι βλέπει γύρω του με τά μάτια τής ψυχής του και φοβάται. "Άξαφνα ακούγεται σα σκάψιμο επίμονο ρυθμικό στο περβόλι. Φρίκη τους πιάνει όλους. Μά δέν είναι τίποτα; θα είναι ή περιβολάρης χωρίς άλλο. Κάποιος άνεβαίνει τή σκάλα... κι' ύστερα ήσυχία. Φωνάζουν τήν ύπηρέτρα να τή ρωτήσουν κι' ή πόρτα άνοίγει, και δέ θέλει να ξανακλείση πιά, κάτι βρίσκεται άναμεσα. 'Ο φόβος τού Παπού όλο και μεγαλώνει. Τώρα νομίζει πως έσβυσε ή λάμπα, ύστερα πως άκούει βήματα, πιό έπειτα πως κάποιος κάθησε σιμα του στο τραπέζι. 'Αλλοίμονο, είναι πιό κοντά αυτός στο θάνατο και μέσ' τή μαύρη νύχτα που τόν σκεπάζει βλέπει καλύτερα άπ' τους άλλους. Σε λίγο ενώ όλων τής ψυχής έχει σκεπάσει ή αγωνία, ή τρόμος, μπαίνει ή καλόγρια—νοσοκόμα και σταυροκοπιέται. 'Ο Παρείσκατος θρηιάστηκε στη διπλανή κάμαρα. Τρέχουν όλοι με λυγμούς άφίωντας τό γέρω Παπού μονάχο του να φωνάζη, θλιβερά... «Πού μ' άφίνετε μόνο; Πού μ' άφίνετε μόνο;».

*

Είν' αδύνατο να φανταστή κανείς τή φρίκη που καταφέρνει να σκορπίση στο μικρό αυτό δραματάκι ή Μαίτερλινγκ. Νομίζεις όσο τό έργο ζετυλίγεται πως βλέπεις τό μαύρο θάνατο να περνά μ' άργά βήματα τό περβόλι τού έρημου σπιτιού, να κάθεται λίγα σε μιὰ μεριά για να σκαψή τό λάκκο κι' ύστερα πάλι με τό ήσυχο και μεγαλόπρεπο περπάτημά του ν' άνεβαίνει τή σκάλα, να μπαίνει μέσ' τή σάλλα κι' άφου σταθή κομματι κοντά στον παπού να ξαναμπαίνει με τό ίδιο πάντα βήμα στη κάμαρα τής άρρωστης για να σταθή και να ζαποστάση. Κι' κί-στανεται κανείς όλη τήν αγωνία όλη τή φρίκη τού μαύρου έπισκέπτη να τού βαραίνει τήν καρδιά και νοιώθει όλο τό βέρος, όλη τήν αίστηση τού θανάτου που θάρρη πάντα μιὰ μέρα να τού ξεσκίση ένα κομματι τής ζωής του, ή να τού τήν παρη, όλόκληρη.

*

Τώρα είναι ζήτημα αν ένα τέτοιο έργο μπορεί να παιχτή σε θέατρο. Κι' αν παιζεται, έξάπαντος όμως έχι σε καλοκαιρινό που οί διάφορες φωνές και τά νταβατούρια συντροφεύουν πάντα τήν παράσταση. Σε χειμωνιάτικο ίσως με τό σχετικό σκότος και με τή λαμπιτσα μόνο με τό πράσινο άμπαζούρ στη σκηνή κάτι μπορούσε να γίνη. Μά θέλει και ήθοποιούς που σε κάθε τους λέξη να σκορπούν τή φρίκη. Θέλει και θεατές βουδοδς που να κρατούν και τήν άνακποή τους. Άκόμα χρειάζεται ή μετάφραση να είναι πιστό ξεσηκωμα τού κειμένου γιατί εκεί κι' οί λέξες είναι μετρημένες. Μά και ντύσιμο χρειάζεται κατάλληλο κι' άλλα πολλά που ούτε βέβαια μπορούσαν να γείνουν στην πρόχειρη παράσταση τού Βαρνιέ.

'Ο κ. Μουστακάς όμως που έπαιξε τό γέρω Παπού εΐταν αρκετά καλός, και καλύτερος πολύ θα καταφέρη να γίνη αν τού ξανατύχει περίσταση να ξαναπαίξη σ' έργο τού Μαίτερλινγκ.

Α. ΣΙΓΑΝΟΣ

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

(Στη στήλη αυτή θα κρεμάμε κάθε βδομάδα, σαν κερφάλια ληστών, όλες τις άσυταξίες κι ανορθογραφίες που βρίσκονται σε καθαρευουσιάνικα βιβλία. Συνεργάτες τής στήλης αυτής θάναί όλ' οί άναγνώστες μας, άρκεί μοναχά πλαι στη βαρβαρισμό που θα μάς στέλνουνε να σημειώ-νουν τδνομα τού βιβλίου και τόν αριθμό τής σελίδας που βρίσκεται.)

"Ενας βαρβαρισμός τού Χατζιδάκη. 'Ο Χατζιδάκις στο γράμμα του προς τά Εθνοπαϊκά Πανεπιστήμια για τά Βουργάρικα κακουργήματα, πον μυρίζει Λασκαλισμό άνυπόφορο, γράφει μέσα σε άλλα και τή φράση «*ανθρωπων κτεινομένων*» Πρέπει να παρατηρήσουμε στο σοφό καθηγητή πως ρήμα κτεινομαι στην αρχαία Έλληνική είναι άγνωστο. Μόνον ή παρατατικός εκτεινόμη ν' άπανταίε σάνια στο Θουκυδίδη (I, 81). "Όλα τά παιδιά τού σχολειού τό ξέροντε πιά πως παθητικό τού κτεινω είναι τό *θνήσκω υπό τινος*. Καλά μεταξύ μας τι λέμε και τι γράφουμε. Μά σάν είναι να μάς διαβάσουνε και ξένοι, καλό είναι να προσέχουμε και λιγάκι.

ΒΑΡΒΑΡΟΣ

Ο,ΤΙ ΒΛΕΠΕ

—Τό Μίχα δέν τόν πιάσανε ως τήν ώρα, ούτ' εκείνον ή εκείνους που κρεμάσανε τόν μπακίλη στο Κολωναίκι.
—'Εδω, παρατήρησε κάποις, πιάνουνε μόνο όσους πάνε μοναχοί τους και παραδίνονται στην Αστυνομία. Κι' έ-μος αρκετά ξεδιάζει κάθε χρόνο τό Κρότος για να...μήν έχι δημόσια ασφάλεια.
—Νά συνέλθει ή Βουλή άμέσως... προτείνει κά-ποις άγαθός συμπολίτης μας ζαλισμένος από τις Βουργά-ρικες θρηιωδίες.
—Νά συνέλθει ή Βουλή και τι να κάμη; Μήπως τό-σες φορές, ύστερ' από τό 97, δέ συνήλθε και δέν άπτήλθε μη κάνοντες τίποτ' άλλο παρά μεγαλώνοντας τήν περι-φημή τρώπα τού νερού;
—Ευτυχισμένοι όσοι καρτερούν ακόμα γιατριά από τέ-τια Βουλή. Μιάζουμε με τους άρρωστους που άπελπισμένο' από τήν έπιστήμη καταφεύγουνε στους Κομπογιαννίτες.
—'Η «'Ακρόπολη» άνοιξε στήλη για τήν κοινή γνώμη προσκαλώνοντας τόν κάθε κάθε άναγνώστη τής να πει τή γνώμη του για τήν κατάσταση.
—Και οί γνώμες τής στέλνονται με τό σωρό. Κάθε Ρωμιός και με τή γνώμη του.
—Κι αυτό είναι τό μεγάλο τό κακό, πούχουμε καθέ-νας και τή γνώμη του. "Αν τύχαινε ν'έχαμε όλοι μας μιὰ γνώμη, βέβαια δέ θα φτάναμε στα σημερινά χάλια.
—'Η Α. Μ έφυγε τήν περασμένη Δευτέρα για τήν Ευρώπη. Στο σιδερ. σταθμό ρώτησε τόν κ. Σκουζέ «Κύ-ρις 'Υπουργέ, δέ θα κάμετε και σεΐς κανένα ταξιδάκι;» και τόν κ. Μερκούρη «Μπé! κ. Δήμαρχε, ακόμα εδω; κι' εγώ σάς ενόμιζα στην Ευρώπη!»
—Κι έλθενα έρχονται πρέσβευες από τήν 'Αχιάλο κι από τάλλα Βουργάρικα λυκαώφρια!
—Στο περασμένο φύλλο του δ «Monde Hellenique» γράφοντες αρκετά κολακευτικά για τό βραβεμένο «'Αρρα-βητέρι» μας, λέει και τάκλόσθα:

—'Αυτό τό νέο δημόσιον θα συμπληρώσει τό χέσμα που εΐτανε πολύ ασηρό στη Ρωμαϊκή εκπαίδεψη. Για τούτο, ακόμα μιὰ φορά, ή Νομαξ θα έχι δικαίωμα στην ευγνωμοσύνη τού γονιών, στην έχτίμηση τού μορφωμένου, σ' όποια σχολή κι αν άνήκουν, και στη συντρομή τού λαού. Κι όμως εΐπε κι ή μεγάλος έπικραττής Δαντών: "Υστερ' από τό ψωμί, ή άνατροφή είναι ή πρώτη ανάγκη τού λαού».

Ο ΙΑΙΟΣ

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ

Άπό Πέμπτη σε Πέμπτη.

'Υπουργός 'Εσωτερικών ή Ν. Καλογερόπουλος:

- Σκοτωμοί. 'Αθήνα 2, 'Επαρχίες . 5.
- Λυθωμοί. 'Αθήνα 5, Περαιάς 6, 'Επαρχίες 8.
- Κλεψιές. 'Αθήνα 6, Περαιάς 8.
- 'Απαγωγές. 'Επαρχίες 2.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

—κ. Παρισκηνίτη. Οί «'Αδελφοί» τού κ. 'Ασπρία δι-δάσαμε πως είναι έργο έθνος και δέν τού ταίριζει καθό-λου ή τίτλος «Οί Ματακράλοχοι» που τούδς δίνεις. "Όσο για τό άλλο, έχεις δικιο. 'Η «Κατοχή» τού Βόσκου γέννησε τήν 'Εξωτη τού 'Όλων. και οί «Κουλαγορμακεδόνες» τού Γανήρα τούδς «'Αδελφοί». 'Η άμικτια λοιπό στους δυό πρώτους που μάς φορτώσανε στη ράχη μας τις τειτες έθνικές ήλαροτραγωδίες. Μας άρεισι και τάλλα σου χωρατό, πως ή κ. Λέων τόσο σοδρά παζάρε για 'Όθωνες που λίγο ακόμα και θα μάς ζητήσει νάν τού δώσουμε... τό θρόνο του! —κ. Σωκρ. Στ. Μικρ. Πόλης Λίθιαμε τή συντρομή τού 1905 και σε; ευχαριστούμε.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

"Εντοκοι καταθέσεις

'Η 'Εθνική Τράπεζα δέχεται έντόκους καταθέσεις εις τραπεζικά γραμμάτια και εις χρυσόν, ήτοι εις φράγκα και λίρας. 'Εταρλίνας άποδοτάς εις ώρισμένην προθεσίαν ή διαρκείας Αί εις χρυσόν καταθέσεις και οί τόκοι αυτών πλη-ρώνονται εις τό αυτό νόμισμα εις δ έγένετο ή καταθέσεις εις χρυσόν ή δι' έπιταγής ύψους (chéque) επί τού έξω-τερικού και έπιταγών τού έμολογιούχου.

Τό κεφάλαιον και οί τόκοι των έμολογιών πληρώνον-ται εν τώ Κεντρικώ Καταστήματι και τή αίτήσεϊ τού και ταθίτουτος εν τοίς 'Υποκαταστήμασι τής Τραπεζής, εν Κερ-κυρά Κεραλληνία και Ζακύνθω διά των υποκαταστημάτων τής 'Ιονικής Τραπεζής.

Τόκοι των καταθέσεων

1	1/2	ταίς	0)0	κπ'	έτος	δια	καταθ.	6	μηνών
2	"	"	0)0	"	"	"	"	4	έτους
3	1/2	"	0)0	"	"	"	"	2	έτων
2	"	"	0)0	"	"	"	"	4	έτων
4	"	"	0)0	"	"	"	"	5	έτων

Αί έμολογίαι των έντόκων καταθέσεων εκδίδονται και άναλογίαν τού καταθέτου έρωμαστικά ή άνώνομοι.

LE MONDE HELLÉNIQUE

Journal français bi-hebdomadaire

Directeur : S. Pappas

Bureaux 2 rue des Philhellènes